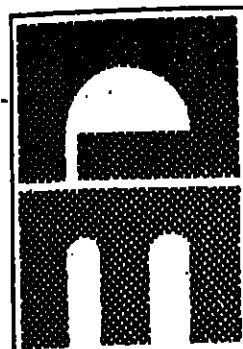

החברה

דורות בנח"ל
(כתבה בעמודים 76)

המגזין על חומש
מס' 36 (819)
בספטמבר 1986
בארול חשמי

למנהלי

מפעלים ומוסדות, לוועדי עובדים.

תוי הקניה של

המשביר לצרכן

רשת בתי כל-בו הראשונה בישראל

שי לחגים

תוי הקניה ישמחו את עובדיך, לקוחותיך וידידיך.
הם יעריכו את השי הזה, המאפשר בחירה מבין
אלפי המוצרים, בבתי הכל-בו שלנו
מקרית שמונה ועד אילת.

בדבר פרטים והזמנות, לפנות אל:

המשביר לצרכן, אנף המכירות, רח' שלמה 58 ת"א

טלפון ישיר - 03-822919

או לכל אחד מבתי הכל-בו שלנו ברחבי ישראל

החברה

חזיון

שמעון פרס: אני עובר לבינלאומי

(עובר רשמי)

נוחרו

25 יום

עד כניסת יצחק שמיר לראשות הממשלה

(אם המועד הוא 14 באוקטובר)

מלה רעה מפי'מניק גזע' חדש

דן מרגלית היקר

הסקר של אל'פאג'ר, העיתון המודרני ירושלמי, סקר ממנו עולה שרוב עצום מקרב ערביי השטחים מצדיק את כל סוגי הטרור והרצח לרובם את היהודים לים, גרם לך, כמו כולנו, לריבאון עמוק. אין פלשתינים פלשתינים, ועקב כותרת מאמר ב'הארץ' מיום שלישי האחרון.

בכך שאחרי תשיע'עשרה שנות כיבוש ישראלי בשטחים, אחרי הריבוי וההשפלה אחרי האלימות והנישול וההתנחלות, אי אפשר היה לצפות למשהו אחר. אבל, כשרואים את המצבים והמסגרות על השולחן, את הסקר שגם אתה טוען שהוא אמין ומייצג, זה כמו מבט אגרוף בפרצוף.

הנעת למסקנה שכל הפתרונות שמציעות הממלכות בישראל לבניית הפלשתינית פשוט את הדגל: זו פניעה במפ'ם ובר'ץ ובנחמיה אחריה, שמבטיחים כי הנה הגב אם רק תעשה ישראל עוד ויתור, תורח קרן השלום. וזו מבט קשה לאלה שקיוו לשלום לפריחת האגודה הפתוחה והקשורות.

דומה לי, דן היקר, שהיבטית לתקפותך על עמדות מפ'ם ור'ץ אין במישור הרציונלי והפוליטי, אלא במישור הפסיכולוגי-אישני: אפשרות אחת היא שאתה אהב לשחק במקום טוב באמצע המגרש, למרות שבמאמר ב'פליטיקה' כתבת על 'מקום רע באמצע'. אתה אהב להיות המשקיף האובייקטיבי, זה שזוהה את העמדות של כולם, ופוסל את כולם, לא מודעה זה עושה לך טוב כנשמה, אתה מרגיש שאתה איש פתוח, חכם יותר מהאחרים, גמיש, רחב אופקים, לא כמו הקיצונים משני הצדדים הנעלים על עמדה אחת. אתה משחק במשחק הקלאסי של האיוון הקדוש: מול כל קיצוני ופנאט, לעיתים גם משיח ואליים, שאתה מוצא בימין, ויש שם הרבה כאלה, אתה ממעיד קיצוני שמאלי מקביל, גם אם אתה אהב להצביע אחרת, ואם אתה פוסל את שניהם בכך, והולך הכיחה במסגרת.

האפשרות השנייה היא שבלי להרגיש בכך כבר הפכת למפ'מניק גזע' ואותנטי: אין לך מפ'מניק גזע' יותר מזה שנוהג להתנפל על מלגות ולעשות ממנה עפר ואפר, אם צריך או לא צריך.

או עוזב את אשליית האמצע, דן היקר, ותכיר בכך שאתה בעצם מפ'מניק. אפשר להיות עם זה, זה לא נורא.

עורך למפשיץ

תמונת מצב

1987

התמונה מציגה קבוצה של אנשים, כנראה פוליטיים, יושבים סביב שולחן. אחד מהם, בן הימין, מניף ידו. התמונה היא כנראה צילום של אירוע פוליטי.

ההיסטוריה צעירה תמיד

מיכאל הרסגור

ארכימדס בקיבוץ

ארכימדס

ובאותה העריגות, מרוע לא יקוץ קיבוץ על עצמם, או מוסדותיהם החינוכיים, להכין נערים לבריאות מסוג אחר, ציוני, חילוני, דומאניסטי כוחות הדואה הרי אינם חסרים: מה שחסר הוא העריון לעת עתה. ובמובן — שירות תמורת תשלום, ואם יעשו זאת בשבת, תור זאת שבת של תרבות ותענוג — ממש מצוה.

פעילות תרבותית ענפה מתנהלת במשקים הקיבוציים. כמובן, לטובת החברים בלבד. כי סופיסוף הקיבוץ הוא בית. אין זה נעים כאשר תהלוכה של זרים דורמת לתוך ביתך. אבל, אבל... איזה משפט ציבורי, או חגגה, או כל תופעה אחרת, עיר שבת, תמורת תשלום כפי שיהיה במוקד, ואפילו תורם לקופת המשק, דוגמת ניר אליהו. רק תירגנות ושום מרגיעה אחת — האם אין זו עסקה מצוינה, עם רווח פוליטי בצורה לפעמים חובה מוסרית היא לקבל כסף — לטובת דער נעלה שאין לו מקור.

אחרי מלחמת ששת הימים, החלה לנושך רוח של אקסטאזה משיחית במנותח הימין האורתודוקסי. היה אמנם בורז שהמשיחיות הללוניות, למעשה — ניצחון פירוס למאמצינו. וזאת מרוע מפני ששום חוכם לאמאטיס, וזאת מרוע מפני ששום חוכם לאמאטיס ודורים לחיי הפרט, מחבילים עסקאות, גופנים בכוחות האדם והאזרח, וכל מנהל תחת סיסמה הקנאים הכפיתיים מוטמקת. שלי שלי אבל גם שלר שלי. הנה גם דבר נוסף, התלהבות העמוקה מן קיבל הציבור החופשי את יומת הקיבוץ. וטל תהלוכה זאת — קשר ההתנקה נגד חוקי, התנקה כלכלית-כספית, אותו קשר חגים שונים ודומים מרב בישראל והגיון אישית בהשמדת רכוש פרטי מנותח אומנות.

העניין לא נגמר עם התלטת השופט מפתחתקות אלום המופש גילולה עזובה עליה לא חשב איריבי הקיבוץ והיא שמא עתה 40 לא היה הקיבוץ כה פופולרי מנהל הישראלית כפי שעשתה אותו פרשת ניר אליהו. היה טיקור נרחב בטלוויזיה, רדיו וטעות כתובה שגריד הקנאות בתוך תנועת התבונה ח'ס מנחם הכהן, כינס את מושב הכנס בהפגנת-סרק. כל רחבי הארץ תנועה על המקרה הקיבוץ פשוט הרגיש את קיומו, ועשה זאת בצורה האינטליגנטית ביותר — בהצבעה על הקנאות כנורס אנטי-כלכלי, כישות המוכנה תמיד להוציא פתילות מפיהם של אלה אשר אינם נבונים ללם הקיבוץ גם ביטא את קיומו בצורה המתקדמת ביותר — כמנוא אשר מנן על חופש הפרט, כלום על את השתייה של הדמוקרטיה. אם כי אין עזריות בקורות כידי נכוחני שלחל העניין יצא מאת מכידי קיבוצים ודעות תרבות ישר מן המקלחות אל המרשאות בקראם. בקול גורל, מצאיתו מציאותי. כפי שעשה ארכימדס ר'ל לפני 2200 שנים בערך. כידור נהג כך המרען הוויני ויהיוהו טרם הכוחות כאשר גילה אחד מטיס היסוד של הפיסיקה — ביחיות במכניקה.

כי בבריאות נתגלת אחד מחוקי היסוד של החברה הישראלית — דוהיגו, שהקיבוץ פגשית את מקומו הלגיטימי וההיסטורי בראש האופיה העממית לשלום, לחופש, לשוויון. בין השאר עלייה העלאת המושב, עונג שבת, חתונות מעל ל'חילול שבת', חלילי, בין השאר עלייה מוכרת שירותים לציבור, ומרוע ל'ל' ד'ר' קיימים. בהתארה, קיבוצים, וחסותה בום אינה חיצונית, סופיסוף כל תוצרתו של 'הקיבוץ' נמכרת ל'צרכנים' באמצעות 'המנהל' או דרך ציבורות אחרים. הקיבוץ יכול לזנוק את אחיזה המסרית-תרבותית בקבוצה, ויפסד לעשות זאת.

הנה דוגמה לא: פעם מושב אני קורים המאמץ בקשר להכשרת בנים ל'בריאות' אה-ישראלים ממוצא יחיד אשר מנסים ל'ציון' חגיגת העברת בנים אל שלב 'התבונה', אבל אינם מוכנים להשקיע את מל' בעולם העררי המבולבל, קיימים כל מיני איגודים פתוח או יותר ממוקפים פתוח או יותר בחיבת משרד חקיקה, והמשיחיים לפי-פאזיז — בעיר כנגדו בו משרדים משותפים בצולל להכשרת כלים לפקט.

רשות דיבור

לאיתי יומן, מנהל בית ספר היסודי בדרום

„לא טיפלנו בשתיית אלכוהול“

איתי יומן, מנהל בית-ספר קטן יחסית, כ-400 ילד, שבו הדרוליס מן הרמון מלפני ומרדפים את הקטנים מן היסודי. ביקשתי ממנו השבוע להגיד על פרשיות השתייה האחרונות בתל-אביב ובקפיתיים, ולברר האם הוא ועמיתיו נערכים למתקפת המכה מנה התופעה החדשה.

בתי הספר, אכן, לא נתנו את הדעת לנושא השכרות ושתיית אלכוהול. בשנים האחרונות מצויים במתקפת הסברה בנושא עישון סיגרים, ועבשיו, אחרי האירועים האחרונים, האם מושגת הכיזון?

אני מניח שנתון על כך את הדעת, אבל כעניין הזה חשוב להרגיש שביתי-הספר הוא חלק מהמערכת. עיקר התגל מוטל על ההורים, על הבית. קח לדוגמה את סדרת הטלוויזיה ב'אל' — כל גיבוריה שותים רק אלכוהול. הילדים חושפים וההשפעה ניכרת.

האם סדרות השירות שקיימות בנושא מניעת עישון וסמים אכן ודכיות עצמן, או שיש ל'עקר דרכים נוספות?

לא רק אני, גם ההורים חייבים לדבר עם הילדים. אני, למשל, לא הסתפקתי רק בשיתוף-אל הבית, לבית-הספר גם יחד שותה מכוך לסמים ועבר תהליך גילוי. אני יכול לקבוע שהאחא של שיתוף-אלו אתה היתה ההשפעה חיובית.

האם נכון יהיה לקבוע שבתקופה האחרונה הלה הידרדרות משמעותית באלימות של ילדים?

אלימות היא פונקציה של גודל, של צורת חינוך, ובאופן אמרפיזי הייתי אומר — של אגן ערכים. אני מעריך שבבתי-ספר גדולים, המוניים, כשאתה את מותך 45 בבית — אתה חסין להיות אנונימי, לא מתייחסים אליך כמו שצריך, והסיכוי שלך להיחשף להשפעת שלילית-גדל, היא גדל פי כמה אם גם בבית שממנו הבעת אינו מעניין לך את שאתה עוקב לו.

האם אצלך בבית-ספר מעשנים, שותים אלכוהול, מעשנים סמים או היו תופעות אלימות כלשהן?

פחות מרבע מכלל התלמידים מעשנים סיגריות, ואני מעריך לפאשר להם זאת מותך למול בית-הספר, במקום שיגנובו דעת ויעשנו בשירותים. לפני חמש שנים היתה בעיה של סמים בל בורה והתגברו עליה. באלכוהול עוד לא נתקלתי ואני מקווה של אתקל. הנה רק מקרה אחד של שתיית בירה, ואנחנו דנו בנושא ואני מקווה שטיפלנו בו היטב. ותופעת אלימות לא היו עד כה.

תקשורה

מה הם עשו שם?

פרס וקובארק נכשלו, אבל אכן ישו חזרן המצוי במיר נעלון, אבי עזובי...
הנה מיר ועזרי, רדיעות אמרופיות, דב ודורמבסקי על רוק מושל, ודורמבסקי...
אחרי מיר חזר שם.

הפעם:

פסלים במכתש
שבוע פסלים, שבעה
מאת ארנון אבני

14

אשה חכמה, אמיצה, עדינה
סרט על רוחה לוכסמבורג
מאת א.ב. יפה

20

מזורים וטורים

16

חאקיורי
מאת לור

17

שלום בית
מאת חיה יוסף

18

חולם אישי
מאת שבה וויס

18

ואב צחור - 2; עורד לימשיץ - 2;
מיכאל הרסגור - 3; אלי הכהן - 3;
ראובן דרוביצקי - 3; יעקב רבי - 5;
שמואל בונם - 19; רון כחלילי - 19.

5

הלו חולם

כל יום
(עריכה: יעק וינשטיין)
עיצוב רחל דביר

28°21

בשעה הנחל נמס

כתבות

פרידה מן הכנרת
על יבש

4

חול עם משמעות
הצעירה בהתאחדות
מאת אחמד דור

6

שיקום או מכירת חיסול
יש גם פתרונות למושבים
מאת עורד לימשיץ

8

מנגליאדה
בילוי קיצוני על החוף
מאת עמרם כהן

10

אין מוסר עבודה
— בכדורסל —
הרבה רות מעט ספורט
מאת ישראל מ

12

כלא תקרים

נחל בפארק הירקון

החלטתו של כנרדוריון להקים את הנחל, בקיץ 1948, כעיצומה של מלחמת העצמאות, נתקלה בהתנגדות. בעצם אותם ימים הורה כנרדוריון למיר את הפלמ"ח, השאלה למח פירוק את הפלמ"ח, חוללת ויכוח מר בין ראש הממשלה לבין מי שהיו אמורים להיות בעלי העניין. על היחידה החדשה — הקיבוצית, היו בתנועה הקיבוצית שסבור שרעיון הנחל הוא מס שפתיים פוליטי, כדי להסיק אש ממהאבק על אופי הכנא.

היתה התנגדות להקמת הנחל גם כבא, צבא צריך להחמיש טעני קטנים בכיירים, הוא חייב להקפיד על מסגרת הירארכית נוקשה ומחוייב ל'פ' שיקולים ביסודיים. והנה כאן גורש צה"ל, שיה עתה הוקם לקלות גרעינים אורגניים, שצמחו יתר בתנועות-נוער פוליטיות. נמנע ממפקדי הצבא להפריז בין אנשי הנוער, כולל בעלי כושר לקוי ואפילו, לא יאמרו, בהנחה בשאריות באותה מסגרת. היו כאלה שאמרו שתיווצר ביחידה כוואת אחירה אנטי-צבאית וכי את עיקר האגרסיביות שלהם ישיקו החיילים כ'ערב' ו'גרעינים' עם הכנא. ל'ר תכנן ככח צבא.

כנרדוריון העקש. הנחל, הוקם, בשל עיקריותו, ואכן, התחלת להצמיד את כנס יצוא הנחל ליום הולדתו ה-100 של כנרדוריון הראיתי לשבח.

היחידה על 'נחל' לא הסתיים לפני 38 שנים: סימן שאלה על עצם קיומו מלווה את הנחל כל שנותיו. איש לא הציע 'לפרק את תחתיתם או המשטרה הצבאית, ואילו ביחס לנחל תמיד יש מישור 'שטורף' נמקדים צבאיים בעיר פירוק. ניסוק אחד, המקובל על עסקני ביטחון מצר, מ'ן, הוא: חסכנן לפרימיטיביות, צבאית, והדוגמה שהועלתה לאחריה: סירוב הקרי גרעין של השומר הצעיר לשלח כנרדוריון מנקודת מבטו של מי אתה צבאי מתייחס ל'לענח ברור' כנרדוריון. של פוטנציאל קצונה, שהרי יורע שמת המגויסים לנחל גבוהה מהממוצע. ואילו הציונות, לפיפוק צמדה לאחת קבוע: מכל גרעין — אלו 'שקראים' הן שנות דור אחריהם, והאחרונים, והבדרים בתאום עם הדרעין אינם תמיד התאמים ביותר לפיפוק, הם ודאי אינם כל 'מתאמים' יוצא שותאב ממסר מאגרי מיקודי חושב, גימקן נוסף אש' הנחל משתמשים בקיבוצים או 'האחרונים' של 'מסגרים' עם התנועות.

אתוות לוחמים

הם מביעים תמיכה ב"החלטות אברהם לוי (לייבס) ובצביקה הלוי וזאת בתנאי שהחלטות אברהם לוי יהיו חייבות להחלטות רשות זו וזו תהיה אחראית לפעילותן של ההחלטות. כל המנסים להפריד אותם מהחלטות נשבעים לא אפילו להשקיף על מלחמה חזרתית כבר היו לנו. רק ההיבטים ההיסטוריוגרפיים היו שונים בעצמם. כל דבריו לא היה ממש של שלום עם מצרים. בלילות היו הידיות של משנתם לא מן פלאותי ערבים, שבאו לגנוב מהחילוב או מחיזיון חזק יותר והתקשרו. היה מצב היסטורי מיוחד ובלילות היו ידיות רבות סביב כל התקודה. תהליעו היה היישוב הראשון שהתעורר לעזרתו של ארץ ארבע מאות מיליון השחורר. בשנת 1949

היה הציוניזם של חיות בראשית; חילמה שנוצרת
כל מי שחש חלקי וכל אזרחי ארץ צמודה לרוביה
אזרחיים – כאשר הוא צמוד לארשון השופר על חלקת
האדמה שנתנה להם במשפט – שהרשעים ימלא מעלה והישר
ימלא חילום, ואולי, לרקס, כענתה בבורות, במשפחות
האדמה והחסיאבל, אשר גילה נשבו בבוקר, כאשר
הוא חזיר את חורבן, ככלל את רגמ אתו של ציהא –
לחוד הציוניזם מרשימים, ושואלים על תחלית כיום
האזרחות כן, שאין לה רציתם של ההיינשטאט, כמו זה
של מל"ע בימים החד, ואין זה מתיב באה הגנה לישראל
קטנת יחילים בתוכה, לעוסק במין וקוסים משונים בלראת
לאזהר את יבנם לכן ביטחון ששטן, או ליכן בכשרה כללית
האשרית את כל כלום, מה אכן, כן מציין את המאמץ
הבתקנת הרצות ליטת חיי – לבין האזרח והתרגול
השטן הנהיגה הבורכות בלית חיי – שעת המבחן התחלה
הוא אכן אין כבד כובד של מה לא) בתקשקות לשחור
והוא שעת חזיתת הנדרת הוה, שהשכל מצוים על
במקום ששפאל יינשט בבוא חזת?
אין חיי אים של האזרחות: החישובית, העיקרית היא
שעת הרצין במסגרת עצמאית, במסגרת העיקרית יכול
הוא לעצב לביתו, כל דבר כאן הוא לעקט, מה מקמים
האמץ לעקט תרבים לידים, שבהדר גדרלת, כמו זה
העצום רקם שעת מעינים, מה ששעל לדיים כאן, צרת תרבות,
האזרחות: אז, חזית הכל כעתיד לתקמידים במסגרת
האזרחות ויחאליזם יחסי.

החור לזכור שזו גם המסגרת האחרונה בה אפשר לאכוף
למעשה במקדש. לכן התרומה לחילל רבה, אפילו שהמעילות
נעצות אינה תכניתו. השופט, כאן לומים לדת אחרים
אשר על שאלה ייטורו ביניהם, ורק על השפעה חזונית,
אשר על החברה כבולה, ועל צלל בתוכה. ולואו
היה לתת שלב כזה של הראייתו לכל אורה בישראל.
עם שיהיה לומר לעצמו את הכל, ולא
לעצמו יעשה כדורו.

מטות אליו צביקה מבחלעיו: רביו של אייל מקבילים
עיו לרביו של ברגוריון, שרצה שכל חייל יעבור פרק זמן
אלי בשירותו הצבאי. אילו אפשר היה לעבור כל מעם לריונה
ועלעשות את התרגיל הזה שוב ושוב, זה יכול היה להיות
אילו כל גרעין שיבוא יהרוס הכל - ויתחיל לבנות
ריון.

המלאכה באמת חייבת להישלש" אמר ליבוש מנח"ע
 שיש שם חסד ושלל ור"כ כפי חלקי העשיה והחיובים בלבד.
 נסתרות נסתרות ובלתי ידועים לכמה נבא תלמיד או האם השקפה
 זו היא חסד או שלל ר"כ רצף השקפה זו היא המאפיינים
 וההבדלים האחרים שאין להם היתדות בעל המונח וזה היתה כוונתו
 ר"ע. ע"פ העברת אלהה משקיע את השקפה זו בקבוצת
 זו והשקפה זו היא רחוקה יותר, משום שהקבוצה זו
 היא נסתרת יותר לאתר מן הכלל מקום.
 אקסיה בשאדלי ע"י חזקתו על חזקתו חבורה לנרצן
 נשקפה בארץ שמוקם זה ע"ב אצלי תחתית האדמה
 חסד ומריר - וזה עושה לי הרעשה מריר. אפילו זה כי
 ע"ב היתדות חסדיות - אלה לא ארמונות חסד. יש משקפות
 ויש לאו זה כאשר אלה נותן לקבוצת אנשים אחר
 זה השקפה אחרת על ארץ גבול גבול, בארץ ששה
 זה ועל משקפות ביטחונות אלה נותן משקפות חסד
 זה היתה את זה אקסיה חסדית על ידי מנתן בלשון
 זו הנדבקה מנתן.

[illegible]

חול עם משמעות

אנחנו כאן לכבוד שנת ה'תשל"ח המתיקת במסורת וציונות
100 שנה לחולת ב'גוריון.

[illegible][illegible]

מפגש „כל הנח"ל", בעוד
כמה ימים.
לקראת הכנס נבדקה הנקודה
הצעירה ביותר ונמצאה
הולמת את קודמותיה:
שממה, ברידות, צעירים
וחלומות

[illegible]

במלאת 60 בשער חלי אחרון

هذا في كتاب

א כולם ברחו לחרל מהחום ומר
השבי. לא כולם נדחו לכונת
המכונות. גם במלונות הממוז
גם של אילת לא תמצאו אותם.
אפילו עד פארק קנדה אינם
מגיעים.

תירות הקיץ העממית באמת, תרבות. על
חאש. תופעה ישראלית ייחודית, מתחלת
בנוכחי העיר, בגנים ציבוריים, באי תנועה
גדולים בצדי כבישים ראשיים, חמש דקות
מהבית, חמש דקות מההיפר, חמש דקות
מהמאיר. מה עוד נחוץ לבראדם כשיש אוהל
שולחן לרמי טלוויזיה על מצבה, רדיו-טייפ
דבר קטנה, ים לילדים שלא יסתובבו בין
הרגלים ומגל בשביל על האש?

בבוקר יוצא הבעל לעבודה ובערב מתלבש
איטלקי, שרשרת כסף כבדה על החזה, חזיר
לאוהל, לשש בש ולחברים.

תראו אותם בחגים הבאים עלינו מתמקמים
באי-התנועה הגדול בדרך פתח תקווה ליד
רכבת צמון, בן העצמאות בחוף שרתון, אבל
הסיפור הגדול מכולם מתנהל בקטע הטיילת
שבין הדולפינריום לים, ממערב לבית
הקסטיל, באתר הידוע בשם, גן צ'ארלס
קלוד או, חוף המנגל בפי עמישראל.

בשבתות הם אלפים, בימי חול - מאות רבות.
אוהל באוהל, מנגל במנגל מעשן, דוקטורים לא
תמצאו שם, אבל באים הניגונים והגיטות
והחאשים והסבתא גם. לא כמו האשכנזים,
היוצאים לנופש עם הכלב ואת הזקנים
משאירים בבית.

נוטים אוהל לשבת, לשבת, אפילו לשבועיים.
חילדים בים, חאשה עושה סלט, חטרניס-
טור שר את חיים משה והבעל מנפנף עם קרטון
לעל המנגל.

את המצרכים קונים שני מטר מכאן, בשוק
הכרמל, ואחרי הצהריים מטיילים לבית
הקסטיל, אולי יש מבצע למגבות או סדינים.

אפילו שיהיה מפ"ם

כולם כאן אוהבים את מדינת ישראל
ואת ציץ, שנתן להם מקום כזה יפה אפילו
שיש קצת לכלוך וחושא שוף מהחלים כמעט
לגמרי.

מה הוא באמת כבר לא ליכוד... אין אמרת
מרכז ליברלי אפילו שיהיה מפ"ם, אפילו מער.
כולנו ציץ! רק שישתול כאן, הם מובקשים.
כמה עצים, בגן הזה (הקיים כבר שבע שנים),
ויתלה עליהם כמה חשמלים, כי בלילה אין אור.
והערבים מעזה מסתובבים על החוף ומציקים
לילדות, ויעשה כמה בראות, שלא יצטרכו
לשטוף את הכלים בשירותים של החוף.
חמערבי, המסעדה שלי, והכי חשוב: שייקת
כסף מכל אחד שבה לפה ולא גר בתל-אביב.
למה הם המלכלכים?

אחרי יום אחד הייתי מתאשפז

למה כליך מלובד כאן, אתה שואל?
מסביב אלגאנטי, שמעון, ירד ועד שכונת
תל-אביב, שבא לכאן במקום להזיע על חמר-
פסת בשיוכו שלו, כי את השקיות שמחלקים
כאן מחערייה בשביל האשפה הם לוקחים
הביתה - למה חושבים, שאם ינקו את הכלוך
שלם - הם מריערים של העירייה?

ובחוף המערבי, מסעדת הדגים של עזרא
מרמלשטיין הידוע (תקס 1), שם יושבים על
אבטח קר וגבינה בולגרית ומושט סמוק
בחמאה ושקדים, אומרת טל המלצרית, שירח
מירושלים למישר חחוף: איך האנשים יכולים,
איך אפשר על הכביש הראשי, באמצע העיר, עם
כל המכוניות והרעש, והעשן? אחרי יום אחד
הייתי מתאשפז.

ויוזה וילה

במקום תדליק את המלאווסטנים,
תראה להם את-הטלוויזיה על המצבר
של האוטו, תראה לו מה זה נוחות עשיון מה,
מתלבת תמי סניור מלוד, שבה עם בלבת
ועד שלושה אחים שלו ועד שלוש גיטות ושתי
דודות וסבתא והרבה ילדים שעכשו, בים, יותר
מעשרים נפש באוהל, שיש לו שישת, חדרים -
והרעש: גם פרודוקט, רק דוד שמש אין לנו,
מתלוננת גברת סניור, שישאף לכאן לעשרה
ימים בלבד, לאכול, לשחות, לשיר, לחזק,
לאחוב את מדינת ישראל ולראות ודיאר, אבל
בעיקר לאפולוגה יש לו זמן לקוסקוס וכל מיני
בישולים, עזרת המזל, כולם כאן בגן צ'ארלס
עדות המזל, רגלים לאכול, הרבה בשר,
איכסלים מופלטה וגראניט, סחוג ומקורנים
ומקוסקוס ודגים, מה, שחילדים, תופקים
ולקניקיות חריפות ועל האש רגיל, חבלן ושניים
מגלים חפאנו מלוד משמח על חאש, למי שיש
נסענו לאילת למלוד, אבל מה יותר נוח לנו כי

מנגליאדה

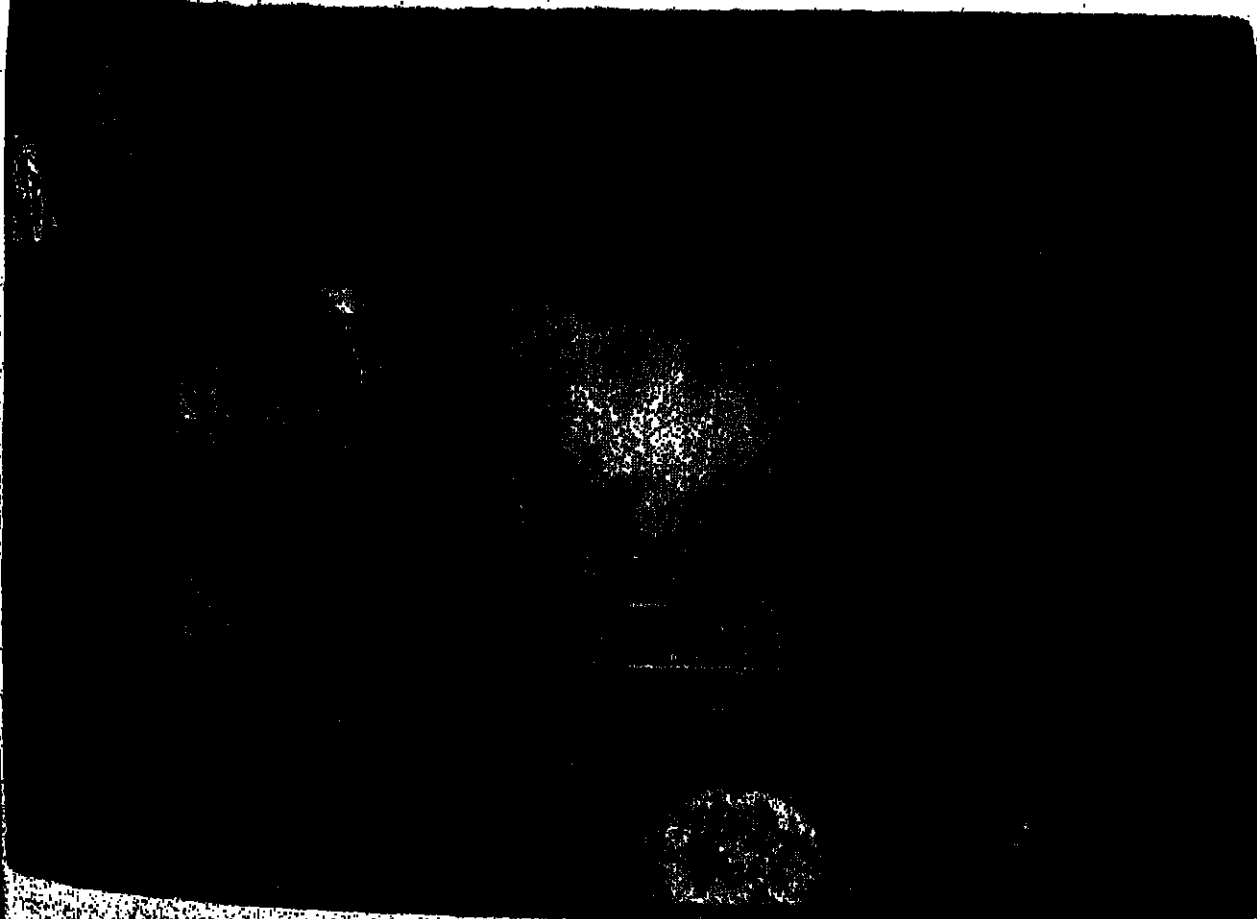
מאת עמירם כהן
צילם מאיר פרטוש

גן צ'רלס קלוד, בשבתות הם אלפים

אחרי הצהריים מטיילים לבית הקסטיל, אולי יש מבצע למגבות

על חאש, שוואימה בפער וקבת עדין

הוי של התנחלות חדשה, על שבית ימה של תל-אביב, בלי חזון רחוק ולחדשי הקיץ בלבד. משכחתי מאוד, זול, ויש בו הרבה בשור

תמונה קבוצתית, איפה שנית סניור, איפה משה מתוק

חאשה עושה סלט גדול למל השקיעה ועילוי הכלות

שמעון אלגאנטי ומשפחתו, בבית הוא לא מוסיף כותב מושיקין

אנחנו משפחה גדולה ועדין באר משכנים
משפחות ברעמרה ובואגלה.
אילנה ברעמרה: ראית כבר את האוהלו
בחדר אחד רק מחסן, אפילו פליט יש לנו קודם
שנע את הדודות, בכל דור דודה ולכל דודה
שנע אותה שני ילדים וחדר הכי טוב בכל
האוהל לאמא.

איך דודה ברכה אומרת

אני ממליצה בכנות לכל עם ישראל לבוא
לפח... מה זה כל עם ישראל... כמונו,
משפחות מרובות ילדים, עדיף לנו פה מאשר
במזרח, ששמעתי שההגים שם הולכים לחיגמר
ועד מעט רואים את הקרקעית, אבל חעיקר,
אין הדודה ברכה אומרת: כאן זה ללא תשלום.
ועם אומרים שהקובוצים לקחו את כל החופים
ועשו מהם גינות וכל ילד שאתה נכנס איתו
אחז משלם סכום אדיר.

החליך המנגליציה של משפחת סניור מלוד
מן צ'ארלס היה הדרגתי, וירא כי טוב ויתנהלו.
בן סניור, לפני כמה שנים היינו באים אחרי
הצהריים עושים, על חאש ומתקפלים בלילה,
אחרי-כך התחלנו ככה, יומיים שלושה, אחרי-כך
אסרו: למה לא נתנהל לשבוע, אפילו עשרה
ימים! אין הדודה ברכה אומרת: אוויר יש פה
יותר מטבריה, יש כאן משפחות שבאות לכל
הקיץ, כל החופש של הילדים, הכי צנוף כאן
ביום שלישי, למה כי סוגרים את החנויות
מחרים וכולם באים לכאן, ממש מפתץ, אין
מקום לכל האורח.

מתארגנים לצילום קבוצתי עם מנגל
והניסיון: איפה שנית סניור, איפה משה
שמוק מי ראה את ליאור טובול ומירי סיניור?
בני אלחיים אני הורגת אותם... בדיוק
משעלמים הם אינם... יראו אותנו בטלוויזיה!

קרטון פלסטיק חזק

שמעון אלגאנטי, ירד ועד שכונת
תל-אביב, שהיום נקראת גוה עופר,
ישב כל היום בכיסא שלו, לא זו, אני גם בבית
לן מזין כוס אחת מחשולחן, רק את המנגל
הוא עושה, לנפנף בקרטון מעל הגחלים זה עניין
של כבוד, רק הגברים מנפנפים כאן, מר
אלגאנטי, ששריות זהב כבדות יורדות על חזהו
- אני משקיע באב ובילדים - בא לכאן
משנות אחר הצהריים כשהוא עובד ובבוקר
נחא לא עובד, מתיישב לו עם מנגל
והניסיון, כיסאות, ארבעה ילדים ואשה;
ממירים ערב באווירה טובה ותרבותית, יש
חיוך, יש לאשה יש מה לקרוא, ובסך הכל
יותר זול ממסעדה: סיד אחד עולה לי בערך
חצי שקל וכל חמשפחה אוכלת, על האש
בשלושים שקל ואם אני צריך לאכול את זה
במסעדה כמו החוף המערבי - אני שם שם
מאפים ויוצאים רעבים.

בגן שהאשה עושה סלט גדול למל השקיעה
ועל הכלות, אלגאנטי מספר לנו מתוך הכיסא
על תלמוד המוניציפאלי, ציץ, שישלח פקח
מחערייה, במקום שיעשה קנסות לאנשים
אין להם מקום לחנות, שיבואו לפה במפתיע
ויקנסו את כל אלה שעושים את האוהמה
והרבים לנו, לאחרי תל-אביב, את הדשא, כל
אלה שבאים מלוד, מראשון, מיהוד - אלה
מלכלכים, אלגאנטי עושה סקר פרטי ומצא
שכחף המנגל, 80 אחוז מהנושעים אינם
אחרי תל-אביב, הוא גם מוכן למלוד אותנו מה
שש את על האש - על האש טוב: הכי טוב
בשר שווארמה ממין נקבה, כי הזכר הוא קשה
הקבת זה רך, כדאי מאוד נקבה, אפילו שיש
המשל של שני שקל בחנות, ואף מעט לא לעשות
מוד משקונים, לשים את התבלינים ולהחזיר
לימים למיני וחבשר נעשה רך, ולנפנף מעל
התלים - מספיק קרטון פלסטיק, משחו חזק
שלא נשבר.

ודקדק לו הפיו

רעיונות משפחות, שחוף המנגל ודומיו הם
באמת תופש יחודי האפשרי בשבילן.
ושלם הם מומינים אותו להצטרף לחאפלה.
על ענת ועל ראסחן.

אין ואסתר עמר מראשון וחילדים מיקו,
קור וניסל וחתיקוס הם מעם ראשונה כאן,
אלי מובטל, עברתי איך יום, ליל
חולצה ורומ ראיתי אנשים יושבים מה בדשא
עושים על האש, איך אומרים, נדקק לו חפית
שקטית את הקריאה ואמרתו, יאללה נקח את
החברים ניקח את האשה נשקיע איזה עשרים
שקל בסיקים נבוא נשב איזה שעתיים שלוש
משל על חאש, לילדים - תן להם איזה כדור
תן להם מקלות של דגים, קצת ושחקו בדשא
נבוא נשחקו נעניקו, נחזור הביתה, מצאנו פה
אישם כולם על הכיפאק כולם עוזרים אחד
ועוזר לנו חללים להדליק את המנגל,
החיה איפה יש במדינת עיר-מקום יפה כאן?
העיריות סוף העונה בחוף תל-אביב, אחרי
היום כבר לא תראה אותם.

מלך ים זלזל

אין מוסד עבודה - בכדורגל

מאת ישראל פז

משחקי הליגה ייפוחו

מחר מחכים

לפז אבל חוששים

מליעוט צופים ניהול

כושל וחוסר מוטיבציה

של שחקנים האמנה

— מסמך כוזב וחוסר

ערך האם מוכנים

הפרימונות שלנו לשחק

תמורת 35 אלף ש"ח?

עסקה, היסטורית:

בריאלובסקי תמורת

רוזנבל

להתאושש, רק לאחרונה אישרו שלושה מיליוני דולר מתקציב מועצה המימורים כדי לסייע לאגודות, שהוכתרו כמורכבים ב-11 מיליון דולר.

הכל אהבים למתן ביקורת על הכדורגל להשמיץ אותו. עסקים מעטים אחרים שואלים לא פעם מרוע מועדף הכדורגל על פני השאר. הם רק שוכחים שהכדורגל מפרנס את

כל שאר הענפים. הוטון הוא המכשיר היחיד המחזיק את הספורט הישראלי כולו מעל פני המים. סכומי כסף גדולים מורמים מדי שנה לא רק לפריסים, אלא גם לסייע למרכזי הספורט האגודות. ערב פתיחת העונה היה איום בהשבת הכדורגל, כסמך קיצוץ שנתית. הפעם היה הוויכוח על צמצום הליגות. איש לא התחייב למשכר ברצינות. לכל — וגם למרכזים המועצות — היה ברור שאלו לא יתממנו. פתיחת הליגה היו כל המכירים. ואילו כל הספורט הישראלי — קורסים לא היו משכורות. לא היה כסף. לא רק לכדורגל אלא לספורט הישראלי כולו.

במיוחד כמו ישראל, בה ההקצבה הממשלתית לספורט זעומה. בארץ שהכנסות קטנות בדרגה מאשר ההוצאות — הוטון הוא המזון את התמזן לעושי הספורט והכדורגל.

אשמת הכדורגלנים

אחת השאלות היסודיות היא מרוע מונים עורף מדי שנה אזהרים רבים אומרים שאין מה לראות: שהכדורגל הישראלי דל ברמתו. לא פעם — משחקים עלובים. אני חושב שהכדורגלנים עצמם אשמים בכך. הם לא תורמים את כל יכולתם. מייפיים במשחקים ובאימונים. חסר להם מוטיבציה. הם רואים עצמם כוכבים וחושבים שכלל מאמץ יצליח. "לסבן" את הצופים. חוסר מוטיבציה מונע את העלת הרמה. דווקא בעבר הרוק, כשהכדורגל הישראלי היה חובבני כשהשחקנים לא קיבלו שכר בעד משחקים כשהיו באים להתאמן פעמיים בשבוע, אחרי יום עבודה — היתה התלהבות רבה יותר. כדורגלנים השקיעו מאמץ ויחיה ואו היו גג הצופים באים בהמוניהם. אני עדיין חושך את הדינים ששיע גלור, כוכב מכבי ת"א, היה משכים קום כדי לבצע "טור" כגון אגר, לירושלים או לחיפה, ולהספיק לאימון או שמשעה למחר. כלם הפועל ת"א, היה קם ב-5 בבוקר כדי לעבור על טרנספורט כסוללכונה, ומתייצב לאימון בשעה 2 אחריצ.

יחיה שיאמרו: וזו אמנם, זה לא היה כדורגל. טעות בידי אותם "מומחים". זה היה כדורגל עם נשמה; עם רצון לייצג חולקה את סמל האגודות וגם מבחינה מקצועית לא היתה האיכות פחותה מזו של הפרימורט" כיום.

כדורגל אינו יכול להיות מקצועי, גם לא חצי-מקצועי, כאשר הניהול אינו נכון. הכדורגלנים אינם משקיעים די המערכת כולה מתייחסת למקצוע בצורה חובבנית.

אפשר לגרוח כמה שרצונם שהשאלות איכות הכדורגל של או ושל היום. אבל העובדות מדברות בעד עצמן. הצופים בוחלים — והקבוצות וגם הנבחרת, אינן מגיעות להישגים במידה הכין לאומית.

ברוך אמנת התשלומים

התאחדות לכדורגל מחפשת דרכים כדי להשוות את הכדורגל לאספספי יותר. אחי הפתירות שרבים רואים אותו כקשה-העלה הוא צירוף שחקנים זרים (ראה משבצת). החל מהעונה הבאה, 1987-88, יוכלו, כנראה, הקבוצות לצרף שני שחקני חו"ל לשרותיהן. אפשר שבתחילה תהיה התלהבות,

אבל כאשר יסתבר כי גם הורים אינם אותם כוכבים שעתיד להם — עלולה האכזבה להיות כשולל, ויחיה קשה שחקני למצוא פתרונות.

הפתחה לשינוי טמון לא מעט בגילי הספורט הישראליים עצמם. שחקנים המשחקים ב-100 אלף דולר לעונה (לרוב נטו), חייבים להתייחס למשחק כביר רציפה. ש לשנות מנטליות ותרמית. אם הכל יישאר כמו הוא — יעזרו רוב לשיקומם של הכדורגל שלנו. הפיתוח יישחק סכומי הבסיס המסלולים לשחקנים יעלו ואילו הצופים ששחקני לאווין לדרו.

יש ביד מומין מאלף עד כמה גדול ההבדל של הוויכוח הישראלי לפי האמנה בין מרכזי הספורט הסכום המרבי ששחקן לשלם לכדורגלן בליגה הלאומית הוא 35 אלף שקלים חדשים למאמן בליגה הלאומית — כ-11, לשחקן בליגה העליונה — 17,500 ש"ח ולמאמן בארצית — 24,500 ש"ח.

אילו הייתי צריך ציג של אחד משלושת המרכזים — המכבי ובית"ר — שחתמו על המסמך ויחיה יד ויחיה. כ-10 מסמך-כוכב, שבו נאמר בין השאר: "המכביס הערים המפורסות לעיל אינם חייבים בהצמדה כלשהי וערכם נשען בהסכמה הדדית בין הקבוצה לשחקן/א המאמן". המסמך הוא בדיחה. הוא באמת מוכיח כדורגלנים כמו מלמליאן, אלי אותה וארי ארמלי, משה סיני, אני כותש אחרים לשחק עבר. סכום מצחיק! לגביהם מוצאים פתרונות כדי לעקוף את אמנת התשלומים. יש פטנטים של חזים רב-שנתיים, של תשלומים טריים ה בלושים אחרים. אולי דווקא בחוסר הישור נעץ אנוס ה הכדורגל הישראלי.

מקץ חתמנו כמה עסקאות-ענק, כמות לא ידועה מה כדורגל הישראלי. בגדילה שבת היתה מעורבת קטנת מני חיפה המבקשת להשיב לעצמה את כתר האליפות בזה מה היא מכרה את כוכבה, רוני רוזנטל, לקבוצה הגולה מן המרות 260 אלף דולר וקנתה במקומו את ההודיאניס דניאל בריאלובסקי. המקבוצה המקסימלית אמריקה בנותאן הדל, נ. באמת, כך תאמץ ששחקן כבריאלובסקי, שבו יש את טעם המקצוענות בדרום-אמריקה ובמרכזה יוא ליחה ויחיה ציוני ככל שידה — המרות שבר שני של 50 אלף ש"ח...

הקסם האירופי

תופעה מעניינת, כדורגלנים ישראליים, חוששים נ לאירופה וגם ששם הם עתידים להשתפר. וכמה מ משחקים, סכומים קטנים יותר מאשר בישראל. אינני יודע שלוש הכדורגלנים המופיעים כיום בקבוצות אירופיות נם דור פיונרי (קלן הגרמנית), רוני רוזנטל (ברלין הגולה) ו מוטי אינורי (ורדה ההולנדית). לא יכולים לקבל כספים גבוהים יותר בקבוצותיהם הישראליות. אבל הקסם להופיע בטמנת אירופיות שווה לגביהם סכומי-כסף. אולי לטווח ארוך זה קס כראי, אסכי אינני בטוח בכך.

לעתים משתרבים למרע עם כדורגלנים גם אמנים-זרים. כדורגלנים ותיקים, שאיש אינו יודע מלי מתימים והיה שלהם, תובעים חזים והסכים אורכיות. מרבים להס שנים, ואולי יותר. אבי כהן ניהל מרע כזה עם מכבי תל כשהאיים הוא ב...גלאגו ריינג'רס הסקוטית) אור מלמית פוצץ כמה פעמים את המרע עם בית"ר ירושלים על אחרות ראשי האגודות חוששים להסתכן. הם משתללים להקנות מ תוביעות, אבל לרוב יי שחקנים הוא על העלילה מ המכתיבים את התנאים.

מאבקים קשים — והפחדות

אין לבלה תהיה לנו בעונה שחלפתה מתי ראשית ותיק זו העונה האחרונה בה ישחקו. 16 קבוצות מליגת הבכירות, שנית לא כל הקבוצות, מוכנות עדיין לעונה שית ומתישה. לכן ייתכנו הפחדות כבר מחשבה ראשונה והפחדות — תמיד טובות, הן מסיפוט את הפלפל החייתי לכדורגלן והאלופה הפועל תל-אביב, בתקשור לשחקן על תואר — קשה יותר מאשר להשיגו והפחדות שוייצר וסור ללרובן את תכניה עדי יותר קשה להשיגו חקשה כל מאמץ להחזיר את הכתר. מאחר לליגה הישראלית תל-אביב, שגולתה יתה מעולה במשחקי חוץ, כמותה עתה מאמץ מכבי כדי לטעות מרע במספר טעם אירופיות האחרונה ב-1970. במיוחד ירושלים, ששיחת המאמץ בעונה שעברה בליגה אר, זכתה בגביע-האירופה והיתה הבכירה ואולי תצוץ קבוצה אחרת, בליגה תואר מרע לרבים מעולה.

השאלה המרכזית היא אם פטור הקבוצות הישראליים למגרשים. כי ללא קהל ימנעו הכדורגל הישראלי מתור המיץ הלאיטעים של עצמם. בלי קהל לא יהיה שחקן כדורגל לא-אופוס והא עסק לא מזהיר.

ורים בכדורגל הישראלי — בעד ונגד

דוד שוייצר, יו"ר הורים

מי אמר את זה? הורים מוטט את הספורט במדינת. מכבי ת"א היא היחידה שהצליחה. כל חיתר והממטט. הפועל ר"ג הפועל עפולה, הפועל ירושלים וכו'. זו הוצלחו.

מה בכל זאת צריך לעשות? אולי כותחלחל כדאי להביא מאמץ-שחקן זר, אך שוחח ברור שאם חולכים לצעד מעין זה חייבות הנהלות הקבוצות להתייחס אליהם כבכר. אני לא בטוח שיהיה את חכבר הזה. העסקנים חייבים להבין בנושא זה. גם שחקנים צריכים לקבל ניסיון ואינני בטוח שגם הם מוכנים לכך.

שפיגל: יעלו את הרמה והעניין

ניורא שפיגל, המנהל המקצועי של הפועל תת תקות: חודגמא הטובה ביותר היא תרומתם של השחקנים הזרים לכדורגל הישראלי. ללא זרים בכדורגל איש לא היה שומע על ישראל בעני זה. בכל העולם הבנו כי ללא זרים אי-אפשר לקיים ליגה בעלת עניין. הזרים ילמדו את הישראלים מהו כדורגל נכון. כל זר יתום לקודם חקני וחשפתו יכולה להיות רק חיובית.

אני חושש ששחקנים זרים ייגררו למנטליות הישראלית: אם זרים ייגררו למנטליות שלנו, סימן שלא בחרו באנשים הנכונים. חמטות היא שחזרים יסחטו את הישראלים לרמה אחרת. מצב המגרשים, חשעת חלגולחות של המשחקים וחחוס שלעו עלולים לגרום מיכולתם, אך אסור, לו לשחק כי הדבר לא יחיה

לאורך זמן. אם הכדורגלן יחיה טוב — יוכל לשחק בכל תנאי.

אולי יגרמו לכך ששחקן בערבים; תנאי המגרשים ישתפר; אם אנו רוצים שיפור בתנאי חשכר — אז השפור חייב להיות בכל השטחים.

איזה שחקנים זרים יבואו לישראל? ברור שלא כל אחד יקפוז וירצה לשחק בישראל. לכן צריך לבדוק בקפידה את מי מביאים. הזרים הראשונים שיבואו לישראל יכולים לתמוך לנו שם טוב באירופה ובעולם, ואז שחקנים ירצו לבוא ולשחק בארץ. בעבר רצו רק מעטים לשחק בשווייץ וכיום הסכם לאחת המדינות המובקשות.

בעל ניסיון בין-לאומי איזה שחקנים חיות מביא לישראל?

אפשר לחפש זרים בכל מדינה בעולם. אס-כי זה לא מקצוע קל למצוא אותם. אני חייית מחמש קודם כל זרים הנמצאים בשלבים האחרונים של הקריירה שלהם. מקצוענים ותיקים שיכניסו דפוסים חדשים באימון ובמחשבה. לאחר-מכן, יהיה תולך על שחקנים צעירים.

האם אין תקוה התשלומים מגביל אותנו ברמת חשכר?

צריך לשפוט שחקן ישראלי, או זר, לפי היכולת שלו ולשלם לו בהתאם. אם יחיה מספר גבוה של שחקנים זרים טובים תגבר התחרות בינם לבין הישראלים והעובדה שתם יחיו זולים יותר מחוכבים המקומיים תוריד את רמת חשכר ואולי יעמדו בתקנון. המטרה היא לחגוע לכדורגל טוב יותר, ולשלם יותר כסף. התקנון יכול להגביל אך בעולם למדו להיות עם תקנונים לגבי זרים, יש ש דפוסים אחרים לתשלום שלא לפי התקנון.

ניורא שפיגל

העניין דומים

מלך סין ואלף

עבודת ארץ ימי

עבודת ארץ ימי

רעים חדשים
 על של דוד מין הוא במחיצתו יוצא דופן מבין שבעת
 שהוקמו בשטח. הוא בנוי לגובה, והוא, אולי, היחיד
 ששומר לקראת לו מסל במבון המקובל. מבנהו כשערי בעל
 מאפיינים מרהיבים. לרוביו של מין, הגוף הקרוב
 והוא נודל האבנים יצרו אצלו תחושה שמעברת היטב אל
 תחושת ניקיון בשעות הבוקר. בשעות אלה נראה השער, על
 תל הכר וקני השמש המשחקות בו — גדול ומיסטי.

אוריו, לאורך המצוק, עבודתה של חיה מוחלת. אבנים
 גולות ושטוחות שהונחו בשני משטחים. הקו העובר ביניהן
 הוא קו הערוץ, הנשפך אל המכתש. אין כאן שום פילוסופיה,
 הוא מכירה, האבנים מוליכות דרך קו הערוץ אל מקום
 הנמצא הטוב ביותר במצוק, וזהו גם נתיב המים.

על צלע הגבעה מאחורי המצוק פרושה עבודתו של דב הלר.
 הוא הוזר שבוך להזעלם מהאפשרות הרומטית שמעניק
 משקל הלר נאמן לרובו, שעיקרה עיסוק במים כמרכיב מרכזי
 בטבע ובקיום האנושי. הוא חקלאי וחוק מקיבוץ נירים
 שבגליל, ויחסו למים וגשם הוא מרכיב רגשי בעל משקל
 רב. עבודתו כוללת מלבן המורכב מתשע אבנים מנוסרות,
 ומסות על צלע הגבעה. באבנים חצב בדות בגודל של 20
 סמ"ק. הקוהות היא שבמשך הזמן ייקלט הגשם בגושים הקטנים.
 מוחת יבאו עפר, ובבורות יצמחו חיים חדשים. לכן הוא קורא
 לעבודתו, ספק בחיך ספק ברצינות, "Nova Vita".

איו ייסר מבארשבע תלכש על ערוץ הנשפך אל
 המכתש וסימן את מסלולו באבנים ניצבות. לפי דרכו קשורה
 הנעת למטיבים פולחנים של ציד.

עם רבינובין הקים מערכת של אבנים שטוחות, מנוחות
 מעין מרכה העולה אל המצוק, בקצה אחד מנוחות שתי
 אבנים ניצבות, ובקצה השני, הנמוך, יש אבן המסותתת כשוקת
 א מיטת אגירה. גם אצל נועם, כמו אצל דב הלר, קיימת
 תחושת השמירה על קשר עם אופיו של המרכב כתחום מחיה
 קל הנאים מיוחדים.

עבודתו של וליה מאירי, שהיתה מריכה בבית-ספר שדה
 משהדמון, מתבססת על עקרונות מבנה הגיאולוגי של
 המכתש, אשר מהם נגזרת צורתו והחיצונית. היצירה בניה
 מספר מקבצים נפרדים, אשר מתחילים בחוקי לקו המכתש
 ומסתיים בהדרגה למבנים המעוצבים ביד אדם.

עוד אוריון ממשיך בקו שהחווה כבר במרוויקטים קודמים
 של ציון, הוא מציב שורות אבנים אשר מוליכות את הצופה אל
 קו המצוק, ושם פורש אותן במקביל לקו. גדולות וקטנות,
 השמש יכול לשוטט ביניהן.

עוד אוריון מספר שהוא נמצא במגע עם נ.א.ס.א. במסגרת
 לשבע את האמריקנים להוסיף "מסר רובי", שיונתן על
 המכתש, מרוויקט אמנותי שיהיה המשך לפורויקטים
 המבניים שעשו על כרד הארץ, ובכך להרחיב את מושגי
 העולם האנושי על למערכת השמש.

עבודת דוד מין

עבודת דוד מין

שבעה פסלים
עשו יד אחת כדי
להפריח את
השוממה בעזרת
ציוד כבד -
מפסלים. הכל מן
החומרים במקום.
עש רמון - '86

מצפה רמון, עיירת-ספירת בצורת, שיכונים
 ריקים מאדם, אווירת חורף-אביב ונתיב
 חורף. הדבר היחיד שלא השתנה מה במיליוני
 השנים האחרונות הוא נופו הפראי של מבצע
 רמון. מהמצוק שמעל למבצע ציון לחוות
 ביציות טבע אשר בברוח הלהיב גם רמון, להוליך רגל.

בשנת 1962 התקיים במקום בפעם הראשונה, סימפוזיון
 אמנים. זהו מפגש אמנים, אשר יושבים במקום במשך פרק זמן
 מוגדר מראש, ויוצרים תוך השפעה והפריה הדדית. בסופו הם
 משאירים את עבודותיהם במקום. סימפוזיונים מעין זה התקיימו
 קודם לכן ביוגוסלביה, גרמניה, אוסטרליה ועוד. עשרת האמנים
 שהגיעו למצפהרמון, חלקם מת"ל, התגוררו בעיירה במשך
 חודשים והשאירו אחריהם את מה שנקרא אז "גן פסלים".
 יצירותיהם נעשו מתוך התאמה לנוף, אבל היו גם כאלו שבאו
 לכאן עם סקיצות מוכנות בחיך. חלק מהיצירות נעשו על סמך
 תמונות מן השטח. היו פסלים שנעשו מתחברים וזרים, כמו בטון
 או בולט, אשר ניתן להעבירם למקומות אחרים.

אמנם הסיפון היה די חדשני, אבל כאן המקום לחזות
 שבאמצע שנות ה-60 החל להתפתח בעולם דם הפיסול
 הסביבתי. ולטר רהמניה האמריקני התוודע בבולדווין קו באורך
 של מייל במרכז גבעה האחר-כך סט למריוק והמשיך שם באותו
 קו. סמיתסון האמריקני יצר באגם המלח הגדול "מוח ספירלי"
 בעזרת החומר שכרחה תעלה ספירלית באגם. רהמניה יצר, שרף
 כולאייבקים" שמשך אליו בריקים בשעות סופה. הבריקים היו
 חלק מהיצירה — דבר שהרחיב עוד יותר את מושג היצירה
 הסביבתית. הפיסול של סימפוזיון '62, אם כן, לא היה מחפשי
 במיוחד, אולם הוא הוזה ציון. דרך באמנות בישראל.

במשך השנים התבססה האתר ליד מצפהרמון כמסלול
 מהמפגשים באזור, והשועה צצה עם ייסוד מרכז המבקרים
 במצפהרמון, אשר הביא לפיתוח תחילתו באזור המכתש
 ולהתעניינות מודרשת באתר. הפסלים, היזמה באה מעורא
 אוריון, איש המרכז לאמנות חזונית בבאר-שבע, הושב זה 19
 שנים בבית-הספר שדה שרדוקר ומפתח בודרכו אמנות
 סביבתית בנוף המדברי. אוריון, שלמד אמנות בריאל קולג'
 בלונדון, וניהל במשך מספר שנים את בית-הספר בשורדוקר,
 למד על כריו את נושא המרכז והכוונת הפסלים בו. הוא הגיע
 למועצה המקומית מצפהרמון, שהיא בעלת עניין במיתוח
 תחילתו באזור, לזמחיל בשלב ב' של סימפוזיון האמנים. העם
 חציע תנאים אחרים משך העבודה ייתה שברך אחר כלבה
 העבודות. תבצעו בעזרת מקלות מחצבת-אבן ומסגרת המצאות
 במקום איש העבודות ויהיה פידור האבנים בשטח ולא פיסול

באופן עצמאי וזיקוקי העבודה תיעשה באגן מקומית בלבד.
 שבעת אמנים ישראליים, שעיסוקם באמנות סביבתית, נבחרו
 להשתתף בסימפוזיון. בשלב הראשון הוזמנו האמנים לבחור
 אתרים מדויקים להקמת יצירותיהם. מתוך כוונה שהפסלים
 החדשים ישולבו בן הפסלים הישנים. בשלב השני הוזמנו
 האמנים לבחור אבנים מפסולת המחצבה והמספרת. האבנים
 סומנו ונחבאו לשטח. ב-24 באוגוסט הגיעו האמנים ועזרויהם
 לשטח והעבודה החלה להתבצע.

למרבית השקט חנא אוחל ברוי עם בפליה. מאחל זה אכלו
 האמנים ארוחות צהריים משותפות, אשר הדגא מלח-ספק שרף
 מצפהרמון. כבית הספר גם התאכסנו האמנים ועזרויהם. מלבד
 בילוי יתר התירעצו זה בזה. תוצאות מרוויקט תורמו על-ידי
 אמנים אחרים, שגם תרמו עניין לעשיית משה ציון רהמניה.

מלחמת העצמאות

אימונית לכל גיל

אופנה

מי עוד זוכר ילד הולך בנעלי עור כבדות. כשי רכיש שכל כך שנאו לשרכם? היום הקטנים, וכמונן הלא כל כך קטנים ואפילו המבוגרים, נועלים נעלי התעמלות שהסגירה בהם ממש אוטומטית. עליידי מרט מנע. אופנת הלבוש הספורטיבי כבשה את השטח. יותר ויותר אנו רואים את ילדי בית הספר לובשים את האיימונית. אפנת לבוש זו היא ממש חגיגה של נוחות. מעצבי האופנה התחשבו בנחותה שבעניין וכדי לאפשר לבישת האיימונית גם בשעות הפנאי וגם לאירועים חגיגיים יותר, אפשר לרכוש אימונית עשויה מכר פוטל. הם, קל ונעים ללבישה, בקישוטים מהיפים ואפילו תפריד מעולה ואופנתית.

יתר מכל מבוגר - אהבה הילד את האיימונית. הוא, אמנם, היה מעדיף אימונית קלאסית. כלומר, מכנסים ורחבים במחזאיים. גומי בקרסוליים וחולצה רחבה לא בהירה וכלי המון קישוטים. כאלה מצאנו אצל חוסקס בעיצובן של טליה בורק ועדה קמחי. הדפוסים הם מתוך תכנית הטלוויזיה "פרפר נומרי". עלייה בארץ הפלאות. המחירים סבירים: מ"ד עד 58 ש"ח.

בשוקים של לוד, פתח תקוה ושוק הכרמל ראינו אימוניות מאוד חמודות, סוג כ', שצריך לבדוק היטב: תבצי מדור!

חמי-גילוח עד ברנד

הגרלים בין 3 ל"ר שקלים: סכונ ריחני וצלחת מאורכת לאחסון הסכונ בודר האמכסיה: 84 ש"ח. חגורת לגבר, 128 ש"ח. תכפית צבעונית לבחורית ולבחורות, 128 ש"ח. דוכנים שלמים עמוסים במי גילוח, AFTER SHAVE סכני גילוח, משחות או קצף גילוח, שבתוספת מראה ריחני, יהיו מתנה יפה לכל גבר. מציאתי גם חיק מאורך המכיל שתי מברשות, מסלית ומשחת נעליים. האריזה מאוד נוחה והמתנה יפה ושימושית לאלה שנמצאים שעות רבות בדרך ורוצים להגיע לפגישה כלשהי. נעליים נקיות, 6 ש"ח. המתנה הדיפה הואת.

תזונה גרולות, עד 30 אחוז, אפשר לקבל בכל חנויות הגרולות. היפר שוק שילב (מוצרי תינוקות וילדים) קטנים נוחו 30 אחוז הנחה. סופר-פארם אסילו 40 אחוז. מנבות מסכה של ביתו אפער להשיג בנחה של 35 אחוז. יש אפשרות גם לקנות עכשיו ולשלם בעוד חודשיים. מכל זה צריך ללמוד, לא סתם ללכת לקנות מתנות או ציוד אישי לחג, אלא לבדוק ולהשוות.

מתנה מאוד רצויה היא: מערכת עזרה ראשונה. ליכב של חברה משוב, חיריה מאושרת עליידי. התנהל לכסיתות בריכים, המערכת, מכילה משרי עור וזרזשים לטיפול. חרום ראשון וכיבוי אש, המחיר, במכשע של 30 ש"ח כולל מע"מ במסג 37 ש"ח. אפשר לרכוש ככל מתנות דלק ובתנאות לאכילור רכב.

מתנות מתנה. ריש חנויות במת אביב, תניה ולב ירונגניו בלראביב. מציאתי שתי מתנות לאנשים שיש להם הכל. לגביל: כוס גדולה לברנדי. כמחיר: 6.5 ש"ח. אליה אפשר להוסיף בקמח מיוחד ויפה לברנדי עם פסק ברילי שחר. כל ברנדי, אפילו הלא כל כך יקר, יראה בו מיוחד. מחיר הכמקונן: 11 ש"ח. לסלים וסבתוח מציאתי מתנה מאוד מבוקשת: מסגרות לגלגלי הילדים והגורים. שכתביל 3.2 ש"ח. אפילו 6 צלומים המהיר 8.8 ש"ח.

שלום בית

גם אנחנו רוצים

טובה של בידור. חכינו את המגזין בשם: קשר עין. קשה לשפות אם המגזין שראינו הוא הדגם המוצלח ביותר. רק אחרי שמספר רב של חיללי צה"ל יצפה בו וימלא את הטופס המצורף לכל הקרנה לחוות דעת, אפשר יהיה לדעת מה באמת אודכים החילליים. הפעם ראינו מפגש עם שני המ"פים שהשתתפו בפעולת חיטול המחבלים שחזרו לראש הנקרה בסירת גומי. וראו חלק מהסרט "שני אנציות מצוריות", רופא ריכר על מכות חום וחוסר נוחים בגוף, ולעזרי הדדגמה שלו, איך לטפל בנפגע במכת חום. לא הייתה מוצלחת ביותר. מצוינת הייתה תפעתו של הפנטומימאי חנני ריון וחשובה מאוד סקירת הסרטים. יש לקוות שיוסיפו שיהו עם משוררים וקריאת שירים.

במשך 40 דקות או אפשר ללמוד לא לרווח בצורה יסודית. אבל אפשר לעזור את סקירות החילליים לצפייה בסרט מסרים או לקריאת הספר הנכח. לראות הצגה, לדעת יותר על פעילות צבאית ורעה. בה מצליח, קשר עין, והשאלה שלנו - למה רק לחיללים ולא לנו?

פרופ' שוואב, מתרגם ומרצה לחינוך שכבר מזמן הלך לעולמו, השאיר לנו משפט אחד חשוב שבראי לזכור: אין לו עצלן, יש רק מורה ברע. מורה שיוצק ללבוש חומר לימודי בצורה מעניינת, ימצא את תלמידיו ערים ומוכנים ללמוד... נוכחתי מטר הזה כלשכת יו"ר האגודה למען החייל. ונתן נבו, התאספו שם כמה עיתונאים כדי לשמוע בהקדמת הכבוד של מגזין הווירא וחושי לחיללי צה"ל. בהפקת קצין חינוך ראשי, ובמימון האגודה למען החייל (כל מגזין קלה 7,500 ש"ח). צביקה שפירא, מפקד חורדיא הוא בעל ניסיון רב בכל מה שקשור תחקירות וידוע עד כמה גדולה השפעת המלה המלווה בחמנה. ועוד יותר יודע צביקה את כוחה של פעולה מצולמת. כדי להגיע את חסון לחיללים הנמצאים בחזית ובמנותות שוחקים ממרכז בידור, ובו בזמן לתת להם אקטואליה. ראינות עם אנשים מעניינים, ריוח של פעולות שהיו, עצות למיניהן, הקשרות לחוג המיוחד של החיללים ומנה

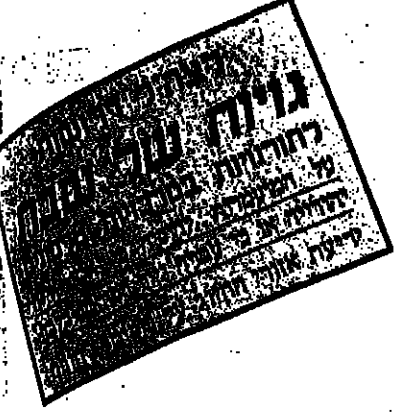

סטיין לשמאל: צביקה שפירא-אלים, ריון, קריר, ויוסף נבו, יו"ר האגודה, צופים בקריאה

צרות טובות

בזמן, בכל העולם נהוג לשלוח גלויות לחגים. ימי חולות, לידה, חתונה, כניסה לבית חדש ובישראל אותהים במיוחד את גלויות הברכה לשנת החדשה. אפשר לשלוח ברכות יפות, אישיות, והרכה יותר וזלות מאשר הקטניות. בעבודה עצמית: קונים נייר קרטון דק, רבך גומי, ואבק צבעוניות. פאטיים: חרוצים קטנטנים או חל נקי מן הים וכמה צפרים קטנים. נורחים את הקרטון בגודל של גלויות ברכה. במסכתו רק לעשות רשימה: למי ולשלוח, למי לשלוח, כמה שנה טובה, למי לטלפון, למי לשלוח, ואולי גם צילום של בני המשפחה, למי לשלוח פחים ולמי להכיא מתנה.

כל מקרה, התן עולה הרבה כסף וגם זמן, ואם קרה שאדם חושבים: מי צריך את כל זה? כל שנה אותו הדבר. אין לי שום רצון, לכל זה. ברא לחשוב רק וקדו מה היה אם לא היה לבם איש שאותו צריך, או רוצים, לברך? הברכה של אלה שאינם מוקפים משפחה וחברים היא קשה מאוד וצריכה ואתם, תשמו שיש לכם "צרות טובות": רק מזה התחיל

מי שלא ראה פרידה בורג מכיסאו, לא ראה פרידה מימי

במקס ממלכתי מלא בשוחות המשמרי של הכנסת יוחה שלושה מנחי כבוד, ורגלים מרגלת נשק ויחידות מוצציות מוצצות ומכח נשק נערך חשבוני ניסיון ראשון לחיזוי בן חורש בבער יר יוסף בורג ובין הצמודו זה ארבעים שנה. הניסיון שנמשך קרוב לשעה נכשל בשל אומרון מופתע של חזק החיבורים. לצורך ניסיון נוסף התבקשה יחידת סיני החריות של חזל להעסיק את הציור המכני הכבד שלה לרשות חורוני המספרות. מוכן גם כי ראש הממשלה, עם שובו מארצות-הברית, יביא עמו מומחות בעל שם עולמי לניתוח התאומים סיאמיים. בשל שרירי, טק המהירות יהיו שבושים מזה המשוררים ריגלי ודודרע על כך תפורט בנפרד.

נחי - נמר חקשורת ישראל, מיוצר עם חיבור מוכן לביסוף ואפשרות חיבור לטלוויזיה בכבלים. 10 אחוז מגמרי חובג כבר מנויים על הערוץ השלישי.

בסוף המאה יהיו כמאה נמרים בנגב 80 מהם יהיה ביפר, 15 יסתובבו עם ווקימן, 5 עם מלפון אלחוט

כעשרים נמרים מסתובבים חיים בחר הנגב ובמדבר יהודה ומאהרי כל נמר מצליח מסתתר ביפר, כך מטר הנמרולוג הראשי של רשות שמורות הטבע אלון יאירי. עד סוף המאה ייתוספו לאוכלוסיית חטורפים עוד כשמונים פרטים ולשם כך תתקשרח הרשות עם חברת אלקטרוניקה מהמפורסמות בארץ שהתחייבה לחבר את כל נמרי הנגב תוך שנים מספר לרשת שידורים ארצית שתספק להם שירותי הדרכה מדי יום ביומו. עד כה חיכה כל נמר בממוצע שבע שנים מרגע הגמנת הביפר ועד חיבורו לקו, ותחסכם חחדש יקצר את משך החמתנה עד כדי שלש. עוד מסר החובר כי למשדירי בוקר" ובח תימסר אינפורמציה לאוכלוסיית הנמרים בנושאי מזג אוויר, מקורות מים, פינות חי בלתי מוגנות, כלבים וחיתולים חזשים באזור וכדומה.

מחיות בית לחיות בר. חתכנית תשודר בחסות חברת. בנוזמר, יצרנית מתיתי-מאכל וחטיפים פקנטיים

נמאס!

די, נקעה הנפש מכל אותם ישינפש שכל מבוקשם להכפיש ולהטיל דופי בעובדי ציבור מסורים ונאמנים לתפקידם. הרף, אין אנו חפצים כל שני חמישי בפציון פרשייה נוספת וגילוי שחיתות כמיכל אצל בכירים העושים יום ולילה לטובת המדינה. קודם שב"כ, אחו כך שב"ס, ואנחנו אומרים: נמאס! הניחו להשמצות ושמרו את ה"תגליות" לעצמכם, אין אנו רוצים לשמרוץ ייקבע, לסיכך, מעתה ואילך בחוק כי מי שעשו יד אחת על מנת לגלות כרבים קלנו עד עובר ציבור - אחת רינבו לודות מודחים מתפקידם ומושמים מאחרי סורר וכריה. מי שהלשין ונמצאו דבריו נכונים - ייכלא לתקופה של שלוש שנים וישלם קנס של 15 אלף שקל, ומי שהליו ונמצאו דבריו עיללים, רינו מאסר שנה אחת וקנס עד חמשת אלפים שקל. יוסקו כל אחד בשלו. חנו לחיות בארץ הוח

אמרנו לכם

תתחזית הבאה התפרסמה במדורנו ב"ס באוגוסט בגיליון מיוחד שזוהרש למל הקירות את ראש הממשלה מרס עד בוא הרישאציה. אמרנו ידענו כבר אז מה שערתי למרס רק חשבוני.

ראש ממשלת ישראל, מרס, חתום על חוקי חסות, למרות אצל לשכחו של ראש הממשלה לודות פיתח רשת מרס. ארץ חורסאציה, וזאת כיון שלוח חסות, המונס ששנעל לו נערכה למי וכן לא רב, וישי רועה נוח גם ושיא כשה מרס בלחיות ורבי והנפולות לתושבי יר, לשמור ורועה ידעני ראש הממשלה חושב ריכס בין המנשים שחובנו ונפחא כן יוצא אל חוקלי שישירש: עם גישא חסילישים אקין, ארחת ארבע עם האמפיה, ויולי למו עם המכני שוט.

באבא דיסקו

בעיה יש בנתיבות, מוכיר מוענת חסועלים, אשר עזרה, חשב לקיים ערבי דיסקי בעיקרה ובקעבת אות קיב איומים מתוכם ידורים כמנען. גשרות אותך ואת בית ותרבות בארנו לך תאנה כמן זו שולחת לך לשני נפח חרשים, ערב חרשקי יחיה הצער תאחרת שרף ובהמח. ושהו תרדמה שולחת נכנר ואיומים חלל ומכירי מוענת חסועלים אינו בירר לחשוש. כנכר תאנה ידורים, שתאנה לכוברד הוא שיש צריך להצטיה. במפר תנך שבורך עי. הבאבא, אפלי חמרת איש נתיבות, כנו זה שחית מנה אצל סגן ראש הממשלה ויו לוי כמכונות ודאלי את חשך מתאנה דרימס קשה, כנען, שריפה עליו לתת על בית ותרבות וקל עצמו כמח חולות מרס קרשים מבקפון שוקר בריה אצל הבאבא ברח קורדש ואשר לא יחלו, ראש לוחות ברח חננר אינוכי. הצער, תאחרת, מסקס אם יצטייר ררר קבע במחא שערות מוקס את תיש שוקדשו עי הבאבא ניסים חרשים וימונו מראש מניעתם של כל מיני מועדן בישור וחרשין שששורר לחיץ. דמ לגרית ברח חרשקי יחיה ברח, ממקדמותיו ויחי מחייה.

שלוש חסידות מפולין ומזאב נלכדו באילת

שלוש חסידות מגונסס כפולין ומזאב ביוגוסלביה, נלכדו בסוף השבוע ברשותות תולן טיבוע סטון לאילת. שלוש החסידות הגיעו ארצה, לאחר ששמעו כי מקבת כי אחת מחסידות צפת וולגים מים קרשים והמקום הפך מוקד עלייה לרגל לאמנים. חסידות שלא היו מצוידות באשרות כניסה עוכבו מספר שעות בתחנה הטיבוע לאחר שנחשדו כי הן משתייכות לכת הברשים העבריים, וכי ניסו להיכנס כאורח בלתי חוקי ארצה לאחר שותבתרה השעת ה טבעו ונרשמו בספר התחנה. נמסרה חודרע לפולין וליוגוסלביה.

העב"מים בשמי ת"א - מודטים מעופפים

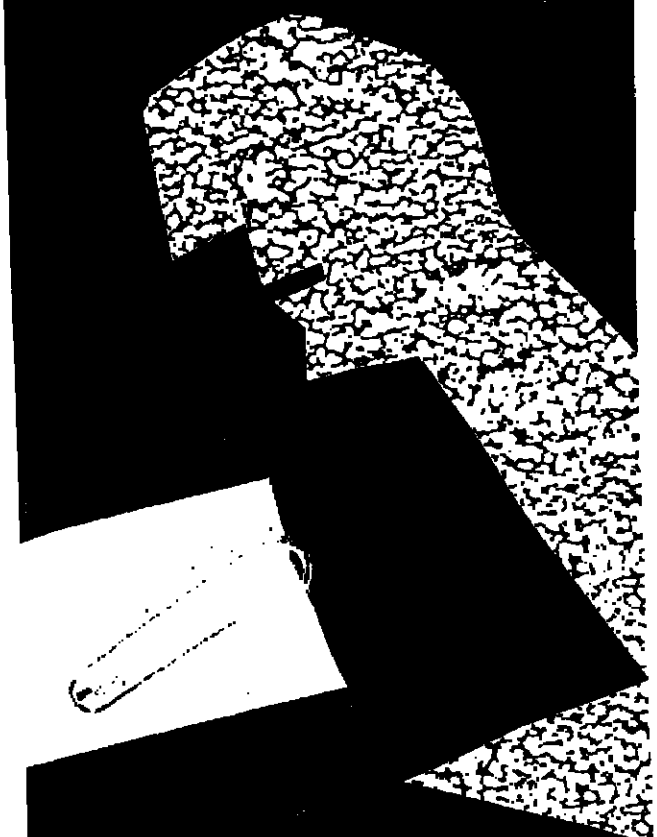
ניסיונותיהם הכושלים של חברי האגודה למירטציה טרנסצנרסלית להגיע ריחון באוה כפי שבוצעו באולפן הטלוויזיה ומל חר הבית בירושלים, נחלו הצלחה דווקא בתל אביב. שי מודטים נצטו באמצע השבוע שעבר מעל חוף ימה של העיר, מרחפים מדרום לצפון, וחושט בטעות עי אורחים המימים לצלחת מעופפות. האור הארזים צוהב בגארה לעני: התבוננום הא תוצאת הקרינה הפנימית המתרחשת בשעת חוריה, והקולות שנשמעו הם קולות פילת הגזים, אוריה וסמך יותר של תל אביב, רוח, חערסין, טייץ לשני חוברי האגודה, למחורס ולתגשים את חלום חוריהם. לאחר חצות נחוו המודטים כשהם טסים מעל צומת חזקת חנה לכיוון ירושלים, ובקעבות האירוע יחלה כנראה הכינוי "עב"מ" ככינוי מתאים יותר מב"מ - מודט בריני מרחין.

שושלת: הפרק השלושה-עשר

האם פריל תגוש את ידועותי החסונה של אהובה התן תעצבה אל חלום חומים של גיטתה גוסקה שנאנסת קרם לכו עי אחיה בליק ומאן ויאמגלח את אהובתו יאק יעני בירי של מחי לקבל את פניה של אשתו קלאודיה בשמאליה: אוריה למסר חוריה מפרד לגרור את טיבוק אהובתה הנבריס אל מישתה ועל שם מי ייקרא חילר שולחת לאהובתה חילת שנכשיל האם יצליח וולטר להגיע לנפס או יסתפק בזה: חשור? חשמו במעקפה של אהובתו אשור לשעבר ממלח שהא אבי נכח התרג והם אינם יודעים וזמן כל זאת ועוד, מפרק הבא ובמקרים הבאים וגם אתר קר אל תחלחלו

Handwritten text in a box on the right margin.

חותם אישי

שבת וייס

המחשבה וההרגל

אכטונג, גרמניה

ע

ד 1985 לא דרכה כף רגלי על אדמת גרמניה. כל גרמני מבוגר שנשגשג באקראי היה חשוד בעיני כמי שנטל חלק בקטע הזה או אחר של חסר-העניין בחרושת המוות הנאצית. הייתה לי הרגשה כי בבית-המגורים לגומים תלניי חתומים את יין החשון (אוסטריה) נפרדתי מן הסביבה הגרמנית. לא רציתי לשוב ולראותה.

ב-1985 ארבעים שנה אחרי נקדתי לחמוגור לכנס של מועצת אירופה. שהייתי בחמבורג ימים אחדים ונצמדתי לתחום בו נערך הכנס. שמרתי על אקסטריוואליות אישית. בימים אלה, אחרי לבטים קשים וארוכים, יצאתי לגרמניה כאורח של מוכן מחקר חשוב. גרמניה שרויה עתה בשלב המעבר שבין דור הנאצי לדור שגדל או נולד אחרי מלחמת העולם השנייה. בתקופת התמרה הזאת שבין קץ עידן התאשמה הקולקטיבית ועידן האחריות הקולקטיבית. ביקשתי לגמור משהו. מקורב על פולר סופיית החיים והשבון הנפש של הגרמנים החדשים. ברשמית הראשונים האלה מבקש אני להתחלק עם קוראי חותם.

הכובשים האיטליאנים

אכטנס נולדה, היסטוריון גרמני חשוב בן ימינו. כתב ב-6 ביולי 1986 כי רוב הספרות העוסקת בנאצים

שבת וייס (51) יליד פולין, נולד שווא, מרופסדור למדינה המדינית, חבר בנאצי. מרפסד 92 ספרים נמאזת, מאמרים,

מתעלמת מכך כי שיטת ההמחות ההמוניות לא החלה בגרמניה הנאצית אלא ב-אסיה. העניין הזה של אסיה צריך חסר: אסיה זה הכינוי לרשימה הבולשביקית. אם כן, האיטליאנים, כלומר הבולשביקים, היו מורי ההוראה של הנאצים. יותר מכך, יש היסטוריונים המבקשים להעניק לנטימיה לזרמט אשר לחם על כבודה של גרמניה ולא רק על כבודה. אלא שהזרמט חייב. למנוע שואה מן הגרמנים. אנדריאס היילברגר, היסטוריון גרמני חשוב, טוען כי רק קרבות הנאצים כלו להזדהות עם בעלות-הברית ואילו הגרמנים היו צפויים למעשי נקם רצח המוני. אינט נשים, בעיקר עלידי הכובשים האיטליאנים (הצבא האדום) ועל כן היו מעשי הזרמט. שלם בחיור נפש והגן (ביתור מאז 1944) על גרמניה עצמה, מעשים. הראויים להזדהות ואף לשבח והודיה מצד אלה המזדהים עם העם הגרמני.

מי שדואל להיות של החברה יותר מאשר להיות היחיד. כמו מיכאל סטורמר, הממשיך מסורת של ההיסטוריון הנאצי קונסרבטיבי יואכים ריטר. נוסה ליצור עבור הגרמנים את טעם האחדות החדשה. חברה פלורליסטית, שיש בה מבנה מולקולרי מופר, עלולה למח נטיות לניכור שסופן פירוק מוחלט של הסולידריות הלאומית. על כן, כך טוענת אסכולת ריטר, שטורמר ואחרים, חייב ההיסטוריון להיות בעל אחריות פוליטית מסיימת לחברה (אומה) בה הוא פועל. בעלי הכינון הזה, מסיימת ביוזען ושלם ביוזען למי שמבקשים לנאול את הגרמנים מבוסת העבר הקולקטיבית באמצעות טשטוש הייחוד של האומה הנאצית ומידה זאת או אחרת של גלוריופיקציה של הזרמט. אמנם אין זה מן אחד של חובותיו, יש מי שיוצאים חוצץ כנגד מגמות רב-ביליט טיבות אלו. בדרך מאיימת עושה זאת הברמס.

שטורמר שואל אם היתה זו מלחמה של הגרמנים או של היטלר? הוא שואל מה היה גורלם של היהודים לו ניצח ב-1933 הימין הלאומי, אך לא היטלר. האם של הם בלי היטלר. היו נקטמים כלם היהודים אותה מדיניות שבקט היטלר? שטורמר משיב על שאלה זו וקובע כי אכן גם הם היו נקטמים כלפי יחודי גרמניה אותה מדיניות שבקט אדולף היטלר והנאצים עד 1938. שטורמר קובע שדע 1938 היתה בעיקר מדינית של עידוד היציאה של היהודים מגרמניה, וכי כשני שלש מאה אכן עזבו את גרמניה עד אותה שנה. מה שקרה מאז 1941 לעומת זאת, זהו מעשה היטלר ויחודי המתאים לתורתו. שטורמר טוען כי אמנם חלק גדול בקרב האוכלוסיה הגרמנית תמד בחיסול הממגרים ועד 1938 חוסל כמאה אלף ממגרים, אך היטלר לא הופסק בלחץ הכנסיה ואילו האוכלוסיה בגרמניה לא תמכה בפתרון סופי והשמדת היהודים. אך, כאמור, היה זה היטלר שקבע מגמה זו. מול טענה זו של שטורמר, חמבקש לסחר במדיה מסיימת את העם הגרמני ולהטיל את עיקר נטל אשמת אושוויץ על כתפי היטלר, שואל הברמס: איך אפשר עם זאת להסביר את שיתוף החמונים, את ההשלמה, את שיתוף הפעולה בביצוע הרצח ובתחזוקת מכונת המוות?

מימד אנושי לחזונות

הילגורב מבקש להעניק חסברים אנתרופולוגיים לתופעה הנאצית. הוא קובע כי העובדה שאכן חמונים היו שותפים לביצוע הפשעים הנאציים, אות וסימן הוא כי אכן החמונים מסוגלים למעשים שכאלה. בדרך זו מבקש בעצם הילגורב להעניק מימד אנושי לחזונות (בהנחה, כל מה שאנושים עושים אינו אר נר). אך אין להילגורב הסבר אנתרופולוגי משכנע לכך שגם חמוני אקדמאים השתתפו במכונת הרצח. אלפי חזוק טורים מן מנגלה בכל זאת מבקשים את הסבריו של הילגורב.

נולטה, אשר פרסם ב-1983 את ספרו, המאשים בתקופתו, ביקש, כאמור, להעניק לפשעי הנאצים מימד השיק לכלליות ההיסטוריה ולבטל את ייחודם האימנטי. הוא טוען כי היה אך טבעי של כתובי ההיסטוריה החינוכיים, שהיו אנטי-נאציים, עשו

באמצעות ספקולציות בעלות טעם מיתולוגיזציה של הרייך השלישי. יתר על כן נולטה כותב כי כאשר העבר חיים וייצמן בקונגרס הציוני של 1939 על מלחמה טוטלית נגד הנאציזם, הכריז בכך בעצם על מלחמה גרמנית. והיטלר סבור היה שהרייך היחיד והחזק להשמדו. ועל כן הרייך את מדיניותו כלפי היהודים כלומר נולטה מטייל על וייצמן אחרית חלקות של רשלנות תורמת למגמת הדיאבוליקציה של מעשי היטלר. לזיכורו הזה הצטרף גם יואכים פסט (מחבר הביקורת של אדולף היטלר). פסט, במאמר שהופיע ב-1986 בפרנקפורטר אלבמניה צייטונג הנושא את הכותרת: "זיכרונות טעוני אשמה", מצטרף פסט, במובן מסוים, לאסכולה של כלליות האומה הנאצית. פסט טוען כי ההשמדה בגולגים של סטלין היתה לפני אשוויץ והשמדת חלק מן העם הקמבודי עלידי מול שט היטלר אחרי אושוויץ. לפי פסט, הייחוד הנאצי היה בעצם תרומתו לטכנולוגיה של המוות. כלומר, עלידי השואה ההמחה בוג.

פרופ. ק.ד. ברכה, פוליטולוג ידוע וממוחה לתקופת הוויימאר, כותב בפרנקפורטר אלבמניה ב-6.8.86 כי היטלר הטיטולטירט" (כלומר) כי הוראה בכל שטחי טוטליטרי כוח מוטנציאלי לחזונות השמדה ורצח עט) אמנם מסיימת להבין את הפשעים הגרמני בנאציזם הנאצית שלו. אך אין ספק שלנאציזם היה ייחוד משל. הווייכור רק החל והוא יימשך זמן רב למעשה זה היטלר ישן נושן המתחדש עתה ביתר תוקף, ולא בלי הקשר פוליטי וקולקטיבי. בתוך אווירת השגעון התענית ארבעים שנה ויותר אחרי תקופת היטלר, מבקשים גרמנים רבים להנתקות מן ההיסטוריונים הטכטות היונקים. הנאצי, חלק מן ההיסטוריונים הטכטות מגנות אלה, ואולי גם מטפח אותם, מחפש טקסטים היסטוריוניים בזכות התרת האשמה הקולקטיבית בשנות ה-40 ו-50 היו עדיין גרמנים רבים שאמרו, או אשמים. מאוחר יותר הופיע דור שטען, אין אנו אשמים אבל יש לנו אחריות כלפי הקרבנות. עתה חולט ומתפתחת המגמה של השתחררות מן האשמה וגם מן האחריות. אם לא כולה, אז רובה, ואם לא רובה - א-מקצתה.

קרבות של הקרבנות

במגישה שקיימתי עם חבר צעיר בבונדסטג מן הסיעה הסוציאליסטית טען האיש כי הוא אמנם אינו מנהל מן החגירה הגרמנית לגבי הפלשתנים שחם קרבנות של הקרבנות, אך בעצם רחי היתה אן אשוויץ שסייעה להקמת המדינה היחידית העצמאית והקשר ההיסטוריו הפוליטי בין שואה לתקומה מוכר לו היטלר על כל פרטיו. ובאותה מידה היתה אן אשוויץ שגמה נזק חמור לפלשתנים משהו שאשוויץ סייעה להקמת המדינה היחידית. אן נוסחא מאור מתוכננת: רוצה לומר כי פיצוי מסוים כבר יש ליהודים ביון מעשי אושוויץ ון מדינת היהודים, אך הערבים הפלשתנים הפכו בעצם לקרבנות אושוויץ ועל כן, מוטלת עתה החובה לסייע להם.

החסבר הזה אמנם אינו מקל ראש בזוועת הנאצית ובייחודה, אך הוא נותן שוב אלה מימד היסטוריו כללי סוחף לשואה, ומבקש לקבוע כי השואה הנאצית נעה ביהודים, ואילו היהודים פגעו בפלשתנים, רוצה לומר שכלליות האומה באה לביטוי אפילו בהיחודים מסוגלים לבצע במשך תקופה ארוכה נזק, צער ויוגן לחמוני פלשתנים. נדמה לי שהקשר הזה, אותו שמעתי מסוציאליסט צעיר בגרמניה, חלש כמו רוב החסברים של הילגורב, של שטורמר, של נולטה ואפילו של פסט. חמבקשים להעניק לחזונות מימד היסטוריו מתמשך ונרדן או להמיתם משו מן הייחוד הנאצי.

פרץ ברמ שטיינר כתב בשירו, שמונה במאי 1945: דגלים חלים טסטפו לתוך. המימיות אווירה חנונית ובעקבות חלמות התנמים. הם החליקו בתמינות מעל אס דם קפוא. גרמניה של חיום עומדת על אנגלי דם קפוא וכל ניסיון לחמוני בייחודה של מכותת הרצח הנאצי לא יתפר אדם דם זה לאדם מום. לא למים עכורים מן נחרות סיכור, ולא למים אכזם מארץ אלה. האנשים בגרמניה מדברים גם היום בשפה בה נודעו מקדוות ובאמצעותן של אותן מקדוות בוצעו הפשעים התנמים ביותר בתולדות חמוני האנושי. כך כתב אנשי קבנות ח-47: "כאשר חנונית להתנת חריכת של בון, השטן שחרר ברמקול את המילה: אכטונג" (אח סוג טיפוס של תקשבור בגרמנית). ההחלה עברה בגופי. ההחלה של סף הפלשתנים. האכטונג התנמים הזה, הכלל בראשי וחווי אותי לימים חחם, כאשר בתחנות הרכבת של כל אירופה ביצעו את לוח המסעות של אדולף היטלר בתחנות אדולף אייכמן, איראן היתה האכטונג שמת של השטן. בשנות ה-40 כתב היינריך בלי: "אנו רואים את המדינה, ביכולתי לראות רק קצת שוררים מרובים שחוקרתיים מגינים עליהם. בחמת זעם, הוא עשה חשבון עם האסטיסטים של הקופת היטלר. אין גרמניה של חיום מגמה אסטיסטיית מומרת. אין גם לאומות לחוסות. קיימת מגמה דמוקרטית-ליברלית חזקה וחדשה מגמות פרוגרסיביות. אין תנועה נאצית של ממש. השטן הפולשנות עובדת חזק. גם אפסטיבות, אין חמוני מוכרים ואפילו חרקים" מתמסדים לפחות בחלקם. אך עדיין וישבה גרמניה על אגם דם קפוא לא אומה לשכוח: כי ממנה בא המוות קרב האנוש עם עניים כחולות.

טלפנתי אל שמאליק סגל שהוא ידידו של שלמה ניצן. כאן הצלחתי יותר. שמאליק, שלמה הוא חבר טוב יש לו קבוצה קטנה של קידים, הואסטר, אבחי וחודו דתי. מיסודי גור אינו רואה סיבה לנטייתו. הוא משמש משלכא

רק למה

רוי כהנלי

ספר ללוויו

קריחת הכסף שאחזה בישראלי הביאה אותו אל רחבי מפעל הפיס. אולי משם תבוא נאחלת. תשרי השירות של מפעל הפיס נרשם, חשיבה, לוטו ומקצת ההימורים וטוטו, העוטפים את מהדרות מבט ומגלמים את חקוזה שבחיים מול הייאוש שבהם, הפכו לחיות ניהומים של 700 יסי. לפחות.

שדה ההימורים עברה כל גבול, רד שיקע לישראל עלול להתבלבל ולחשוב שנת טבעת בלאטונגאס או לפחות במנוסה קולו, אפשר להשגוע: לוטו, טוטו, טוטו-אמה, תה לסלא, אייל גפן, חשיגר, מפעל חום, אלון אולארציק, צריך פיס בודים, עשי טוטו חום, צריך להשק רק 6 הכרטיס החול למי שיכול, כל אלה חיי עולמים להציא את השפיר מרענו ואת השמיר משמרתו, להפוך את הקצוץ לפזרן גדול יותר אפילו מצרף.

אבל כל זה עוד לא מספיק להם. הם רוצים עוד. קריחת הבנייה של המהפכים, המראות ומוי הבר כנראה יורמת בעדקיהם בחילוף נזה עכשיו הם מבקשים מן באריות נמניה לספר להם על המרייואלי שבחיד. על הארצחשוב ספר ללוויו, הם מבקשים מה ספר השלפון שלך, ספר לו איזה קו עוצר כאן או מה השעה אצלך. ספר לו מה שאתה לא מצי לספר אפילו לרעיתך. ספר לו, למשל,

בזמנית

שמואל בויגיס

אין סיבה לבכות על כך שסיבה לא סיבה יצאה לחופשה. דווקא טוב - יחליפו כוח יחליפו רעיונות יחליפו אחרים מן הממוחם ויחזרו. שטעני שקריות יהודש התכנית יצאה תוראה מלמעלה האוסרת על התנהגות לחיי. שבביעות רצון. עממת לאורך כל התכנית. זה רדאי ייתה לטובה.

רק, למען חשם, את תחליפו לנו את שלמה ניצן. אין לו תחליף. הוא השאר שבעיטה. הוא יודע לספר ואנו מתמוגג מעמכו. הסיפור הוא העיקר. העוקץ, הוא שחקן טוב. חמונית את שלמה ניצן לבוא אלו רציני שיקטר על עצמו ועל אביו, אבא של שלמה תולה בו רבות מאמרות השפיר.

הוא בא. נכנס בחול מוטרד, עוסק יעב וביקש כוס מים (רציני) לתת חלב - לא רצה. שתה את המים וסיפר בבנים רציניות דרכו, סיפור על יחיד וקוס מים. שאלתי שאלות. ניסיתי לדובב אותו - לא הצלחתי. לא רצה לדבר על עצמו. שחקן יעב מולי, ראשו נתון במקום אחר. אולי לא שאלתי את השאלות הנכונות. שתה עוד כוס מים ותקל לעיסוקי.

טלפנתי אל שמאליק סגל שהוא ידידו של שלמה ניצן. כאן הצלחתי יותר. שמאליק, שלמה הוא חבר טוב יש לו קבוצה קטנה של קידים, הואסטר, אבחי וחודו דתי. מיסודי גור אינו רואה סיבה לנטייתו. הוא משמש משלכא

כמה חוממים ניגבת השבוע, אגב, אתה לא חייב לנקוב במספר האמיתי שכחתו הכל בלוח. הכל פיקטיבי. מדובר בתעשיית חלומות. במכות אשליית. בסוף פס הייצור, לידיעתך, אתה עשוי למצוא עצמך מולטי מולטי.

ובכן, אם חשבת שספר ללוויו הוא שמו

ניצן - סיבה למסיבה

איך לחיתולת בו. שלמה אוהב אוכל יהודי מנחים יהודים. קטע חזנות טוב סיפור יהודי טוב בדיחה יהודית אינו שומם מצאות. הוא כבר שמר בנעוריו. כמה זמן אפשר לשמור הידידות בינינו נובעת גם מהמכונדריה. לא סתם היסטוריונדריה. ההימפונדריה שלי ושל יש בה סגנון, רמת קלאסה, שנינו אוהבים להיות בחברת רומאים - מה שבטוב-בטוב. אחרים נאחנים ומתחלפים מדע. גם מחלופים בינינו רומאים. מה שהילדים קוראים: תחלפות: יש כל אולי חידור מיותר. אני אתן דרנות. ועוד איון לא תיתן. למשל רומא ותקן תמורת סטנדר לפחות - עני סטנדרים. הרומאים אוהבים להיות בחברתו. אך לא כל הרומאים אכזם בכך. אחרים רבים זה רוצים. אולי יש לו רשפסד כי אני ותקן בשטח. אפילו, בעדתי בקופת-חולים לפני שחיתי לשחקן. יש לי הרבה אחיות במשפחה.

כשהיה לי יום-הולדת עבר שלמה מסניף הוא אחד למשנתו (כדי לא לעורר חשד) ושלח לי מברק. ברטל. בשם ארנון הרומאים. התאחדות רומא שניים. ההיורוגים. משרד חבראות. ארנון רומא קופת חולים. הגנולקונים. הרומא האשית שלי ועוד ועוד. חיותי נאה - חרבה מברקים חנוני לקטקט. ככה זה יש לנו הימפונדריה עליו. תחלת שמאליק סגל

אשה חכמה, אמיצה, עדינה

מאת א. ב. יפה

**סרט על רוזה לוכסמבורג
מפנה את הזרקורים שוב
אל הקומוניסטית האגדית.
בת העשירים שהיתה
למנהיגת הפרולטרם
הגרמנים. גם חובבת טבע,
שריה ואהבה**

בגרמניה מוקרן עתה פרטת החיים של הבמאית הידועה מרגריטה פון טרוטה — רוזה לוכסמבורג. הפרט — שנאמר בכותרות הפריסמה — משרטט את ריוקנה של אשה אמיצה וחכמה. מרגריטה פון טרוטה עצמה היתה את הרעיון, ובידה את הדתיות ובידיה את הסרט, ובתפקידים הראשיים מופיעים בדרמה מוקדמת, דינאל ארלברייכר וארנו מאנדר. הפרט נחל הצלחה גדולה וכן בקהל הריחב וכן בחוגי אינטלקטואלים ואינטליגנציה. עליו את החלל.

מהי סיבת ההצלחה הזאת? קודם-לכל, העניין המיוחד שמגלים הגרמנים בדמותה של רוזה לוכסמבורג, מאנכיה פוליטיים ואישיותה יוצאת דופן, שנית — עצם העובדה שמרגריטה פון טרוטה החליטה לא לעסוק רק בצד הפוליטי והחברתי, אלא נתנה רעתה על רוזה לוכסמבורג האשה, כעיקר מיקדה את תשומת הלב על יחסיה של רוזה לוכסמבורג עם לאו יוג'ינס, שמתו בנפרד בשנת 1907, כאשר הגיעה למסקנה שאין עתיד ל"יחסיהם האישיים."

יוצרת הסרט לא היתה צריכה להזדקק לתוספות דמיוניות רבות: שהיו כל מה שנוגע לרוזה לוכסמבורג, לחייה ולמאבקיה, כתוב בספר אנדרויה מבית הספר, שהוא תעודה ייחודית יקרת-ערך.

מעבר לגות

רוזה לוכסמבורג היתה בת למשפחה יהודית מן העיירה הפולנית זאמושץ', שם נולדה ב-5 במאי 1870, שמונה עשרה שנה לפני נולד באמושץ' ל. פריץ, אבל זאמושץ' של פריץ היתה "עיריה של יהודים פקחים וכליים, רבים, חסידים ומשכילים... יהודים שירבו בחורדים... (כ. סקולוב), ואילו זאמושץ' של רוזה לוכסמבורג היתה עיריה עניה, שבה סבלו השכונות המוכות ממצוקה קשה ויחידה ענייה, שבה סבלו כאשר כשל כוחם-כלכלי התקוממו, אך התקוממותם דוכאה באכזריות (1863). רוזה לוכסמבורג השתייכה לחוגי המשכילים הצעירים שלא רצו להשלים עם העוול והחלל מתמשים דרכי תיקון.

היא עצמה היתה בת למשפחה יהודית אמידה, אביה עסק בסחר עצים והיה עורך מסעות תכופים לגרמניה, כך נפתח לפניו אשנב לתרבות המערב, והיא הושפעה מן מרחות הליבראליזם המערבי-אירופי, והן מודריטת, לשחרור לאומי מהכנף.

באותו מאגרותיה לקארל קאוסטקי, בשנת 1904, תיארה רוזה לוכסמבורג כיצד נתעוררה אצלה, במנעוריה, השאיפה לחיים אחרים... האמנה, כי החיים, ממש, משתפרים על אשם מעבר לגות. מני אז נוסעת אני בעקבותיהם, אך תמיד מסתירים הם מאחורי יזה גנות, החיים משחקים אתי במחבואים, תמיד גורמלי, כי לא בקרבי... גם הם לא במקום שחנני שם, אלא אישם במרחקים... סוף סוף לא היה כל זה אלא משחק של רוח, והחיים משגשגו נשאר ארשם בחוגי... בילדותה היתה רוזה עדינה ועלולה בגיל חמש כבר ידעה קרוא וכתוב, היתה מחבבת מכובדים להוריה ולאחיה ואף שיגרה את גסיגותיה, הסגרותיים הראשונים לעיתון ילדים, לאחר שחלתה — הרופאים סברו בטעות כי לקחה כשומת העצמות — והיתה מלחמתה במשך חודשים אחרים למיטתה, והגבר אצלה עוד יותר יצר הכתיבה ועד סוף מיה היתה מרבה בכתיבה מכתבים... גם הם השמלתה והמנה דכשה בכוחות עצמה: קראה בתורה, כשירה וקלאסית הגרמנית והפולנית, ידעה על-פיה שירים רבים, של שילר, גתה, מעיקרין ועוד, כשעברה

המשפחה לזארושה רוזה החלה ללמוד בגרמניה הפולנית, היא הצטיינה אמנם בלימודים, אך התנגשה לעיתים תכופות עם השלטונות, שהטילו איסור על הפצת התרבות הפולנית וביקשו לערוך רדיקליזציה מוחלטת של תוכנית הלימודים, כך הגיעה רוזה ליצירת קשר עם התנועה הלאומית הפולנית ואף עם התנועה המהפכנית הסוציאליסטית.

לאחר שנמרה את חוק לימודיה בגימנסיה, הצטרפה רוזה למפלגה "פרולטריאט", היא התוודעה לספרי ההוגים המהפכנים ולכתבי מארכס ואנגלס, שהניחו את היסוד להשקפת עולמה. כיוון שהיתה פעילה בתנועת "בגס העולים הפולניים", גרפה על-ידי השלטונות ואף היתה צפויה למאסר או לגלות כסביה.

ב-1889 עזבה רוזה לוכסמבורג את פולין והגיעה לציריך, שהיתה אז מרכזם של המהגרים הרוסים והפולנים, היא התחילה ללמוד מרעיההטבע באוניברסיטה אך את רוב הזמן הקדישה לפעילות מהפכנית, היא הכירה את המהפכנים הרוסים שמצאו אף הם מפלט בשווייץ, פאול אלכסנדר, ויירה ואסולין, ג. פליכאנוב ועוד. ציריך היא התוודעה גם ללאו יוג'ינס, שעמו קשרה קשר אישי אמיץ, שהיה לקשריהם יוג'ינס היה בן למשפחה יהודית עשירה מוולנגה, שנתנה להחבוללות, מנעוריו התמסר לפעילות פוליטית בקרב תנועת הפועלים המהפכנית, השניים היו שונים באופיים ובמוגם, רוזה היתה נערה עליזה, בעלת מוג סוער, ליאו — חמוססר, איש הוועדה הנושא בעול השליחות ואינו מתפתה לעניינים אחרים, למרות ניגודים אלה הם היו כדומניה במשך כמה שנים, וגם כאשר הקשר האישי ביניהם התרופף, ולרוזה היו אהבות אחרות, הם שמרו על יחסי ידידות תקינים.

זה ולא אהדה

עיקר פעילותה המהפכנית של רוזה לוכסמבורג היה במסגרת הסוציאליזמוקראטית הגרמנית, החל משנת 1897, השנה שבה עברה לגרמניה, היא השתייכה לחוגם של אוגוסט ככל, פאול זינגר ופראנץ מוקרנג, והיתה מידודת עם קלארה צטקי, קארל קאוסטקי וקארל ליבקנט, למרות זאת לא היתה אהדה על רוב עסקי המפלגה, שלא ראו בעין יפה את הסתגנותה של ה"רוח" הזאת — פולנית ונוסף על כך גם הווריה — לשורותיהם, דבר זה לא הרחיק אותה, לכל המתעניינים בתולדות ההלכה המארכסיסטית והאסטרטגיה המהפכנית במרכז אירופה, ידועה רוזה לוכסמבורג כלחמת עקבית וקנאית לדעותיה, אמנהפולטום וחריפהשכל, היא הכירה כמה מן מכתביהיוסוף של הסוציאליזם האירופאי, בצורת ה"רוח" מעין המשך למשנתו של מארכס על חתפשוטת וקאפאליזם במרחב הבתריקאפאליסטי, ושורה של מסות על השאלה הלאומית, ותכנית המהפכנית של תנועת הפועלים בימי האימפריאליזם והמלחמה ועוד.

באותו הלחמת האמצות להגשמת האידיאל שלה, כאשר בעלת מחשבה עמוקה וחריפה, שהועה לעמוד בתיכונים עקרוניים נוקבים עם המנהיגים האחרים (ביניהם גם לנין) וכבעלת כושר כתיבה ניוסח נזיר, שבא לידי המחשה בכתיבה התיאורטית, אך בניגוד למנהיגים הסוציאליסטים האחרים דגלה היא בסוציאליזם הומאני, האמינה שהפועלים של הפועלים ליטול גדלים בריחה ולהיאבק על עניינים, והתנגדה לדרך האסטרטגית" שנקט חלק מן המנהיגים, שסברו כי הם יודעים טוב יותר מה דרוש למעמד הפועלים והרשו לעצמם לנהוג בצורה רודנית, היא התנגדה גם לרדיקליזציות מפורות ושענה כי את דרך המאבק אין לקבוע מראש, על-פי "שולחן ערוך" מתוכנן, אלא יש לבגש את דרכי המאבק תוך כדי פעולה ובגדר לנין, שהורה כי הוא "מוכן לשלם מחיר גבוה למען המהפכה, טענה רוזה לוכסמבורג כי היא נרתעת משתלם מחיר גבוה בחייהם."

היא אף השליכה נפשה מנגד ולא חששה לסכן את עצמה במאבקים השונים שלהם היתה שותפה, אם בראשית דרכה בתנועת הפועלים הפולנית, ואם בהמשך דרכה בתנועת הפועלים הגרמנית, ובעיקר בשנות מלחמת העולם הראשונה במלחמה זאת היא ראתה "ימה אימפריאליסטית" וגיחלה מלחמה נמרצת ועקבית בעניין זה בעיתון "ה"שם פאנתה" (הרגל הארום), שערבה יחד עם קארל ליבקנט.

רוצצו את גולגתה

יקרת השבירה היתה ב-1914, ב-3 באוגוסט החליטה "הסיעה הסוציאליזמוקראטית בריסטאט" לבקש עצמה נגד אשראי מלחמה, אולם, כיוון שלא הושגה אחדותיעים בתוך הסיעה, הצביעה למחרת כל הסיעה בעד האשראי, תוך כניעה להליכיהרחה המליטריסטיים בגולגה, ומחר חשש שמא כל הסוציאליסטים באירופה למעשה מחפזי, ביותר, תועלו להביא לידי נצחון גמור של הלאומנות, רוזה לוכסמבורג, עצמה לא קיבלה את הדין, והתנגדותה חוללה פילוג בתוך התנועה, ב-2 בדצמבר 1914 קמה בגרמניה הוועדה המהפכנית נגד המלחמה, שבראשה עמד רוזה לוכסמבורג, קארל ליבקנט.

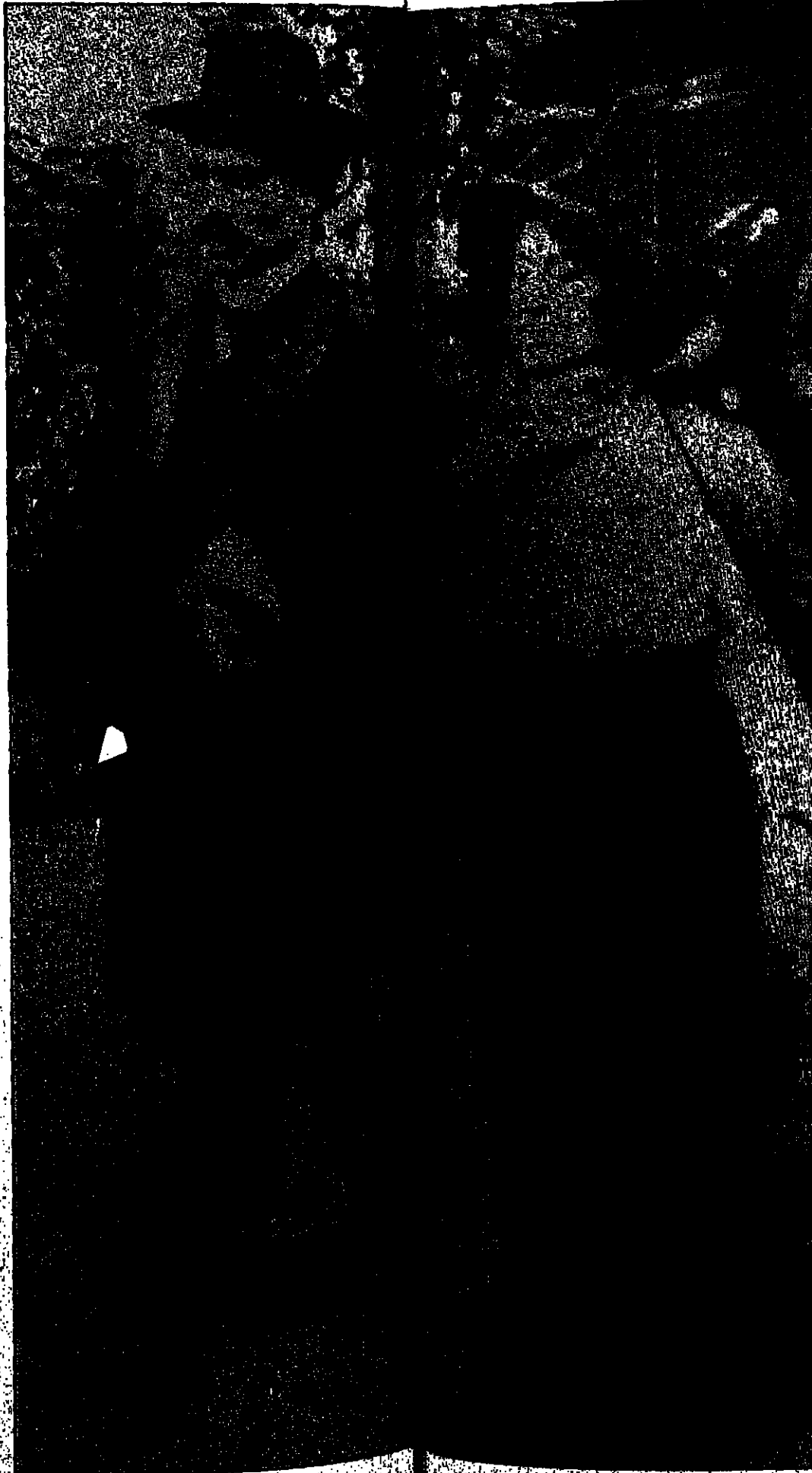
למסמכיה, היא רוצה את גולגתה בשתי מהלומות קת הרובה, לוכסמבורג פוגל מותה אותה ברייה בקרקודה, את גופתה השילו מנסה ליכנסשטיין אל תעלת האגדרוד.

לחיי מותה ספרו לה חבריה לתנועה, חסידי תורתה המהפכנית ואלה שהורו עם מאבקה, הבורגנות הגרמנית לא הוילהדמה, היו בקרבה גם כאלה שחשו הקלה על שאשה ושוב אינה בין החיים, אין עוד בעולם אותה נפשיהאדם היותר טובה לטוריהעולם הקיים, שהיתה משכה בנאומיה ובכתיבה את ההמונים וליילה היתה מנרה את יצרו ואת האינסטינקטים שלו להאמפל בכל רגע על כל הקולטורה שמסכים ולהתייחור, סבו א. מ. מיישמן.

גולת רועת אוזנים

ימן קצר לאחר מותה של רוזה לוכסמבורג החלו להתפרסם מסמכים מבית-הספר, אותם מכתבים שהיו בשבילה הדרך הוועידה, הצטרפו לשמאל הראיקאלי רבבת אוזנים וסו את "ברית ספארטקוס" שהינה הגרעין להקמת המפלגה הקומוניסטית הגרמנית.

רוזה לוכסמבורג שילמה מחיר אישי כבד ביותר על פעולה שלוש שנים וארבעה חודשים נמקו בכתיבההסוד הגרמנית, רוזה לא נשברה, היא המשיכה במאבק שבו האמינה, עד היום המר, בפעם האחרונה היא נאסרה יחד עם קארל ליבקנט, ב-1919, במקום המחבוא שלהם בברלין, הפלוגה ששבת אותם קיבלה פקודה לרצוח אותם, השניים נלקחו להוציא רשם הוכר והופלו ארצה, אנשי צבא גרמו למכונת, הסיעה נלגן החיות, ושם, ליד האגם החדש, הוצאו מן המכונה את ליבקנט והרגו אותו, על החייל רוגנה הוטל לדחוק את חזה

רוזה לוכסמבורג וקארל ליבקנט ב-1904

בובה סקובה כרוח לוכסמבורג, ואוטו סדר בקרל ליבקנט, בסרטו של מרגריטה פון טרוטה

על הטבח והאפלה, לשמח ולעודד את עצמה כדי שלא חפול ברוחה ולא תניח למרה השחורה להשתלט עליה.

הנאת הכתיבה

להמפלט האחרון, בהמכה האחרונה, הם הספרים שהגיעו אליה לתא המעצר, היא מחלתה עם חברתה הטובה ברשמי הקריאה שלה באותם ספרים, היא נהנית מקריאת הרומן של גולטוורתי דווקא משום שהמגמה החברתית אינה מובלסת בו ביותר, הכיצד? טוענת רוזה לוכסמבורג, "ברומן אינני מבקשת את המגמה, אלא את הערך האמנותי..." היא נזכרת ביצירתו של גרהארד האופטמן, "עמנואל קוינט", ומעריכה את המאסיה הזאת של החברה המודרנית דווקא משום שהמחבר עצמו, איננו מנחך כשעת מעשה, בסופו של דבר עומד הוא ושפתו רוערת, עיניו פקוחות לרווחה ורועות מהבחות בן", במכתבים שונים מופיעים וכרידברים משיירי נטו, מריקה, הוגו פון המנסטאל, מהאחים קאראמאזוב" של דוסטויבסקי, מספר מחקרים על שקספיר, "קנרדי" של וולטר, השול התיגר" של לסאל, ויותר משהיא מספרת על ספרים שקראה הייתה מכיעה את משאלתה לכל מן הדיון ספרים נוספים, והשימה מעירה על חיסק התעניינותה ועל צמאונדתה שאינו יודע רוחה, היא מבקשת ממנה שחשיג לה ספרים על תולדות הרפאמה האישיתית והספרדית, עוד ספרים על שקספיר, יצירה של מלאטן ולא דווקא ספרים מתחום מדעי החברה והפוליטיקה, כפי שניתן היה לצפות, אמנם, צריך להיכח בחשבונו כי במכתביה אלה עברו בריקה של הצנזורה ואולי משום כך היא נמנעה מלנגוע בום בנושאים מסוימים שעלולים היו לסכן את ידידותה אלא אין מסק כי מה שהיא כותבת בום טבע בוחם האמת והבנת.

היתה לה לרוזה לוכסמבורג, ויקה איתנה לעצם הכתיבה ויקה שלא באה על תיקונה המלא בשל תנאי חייה, מכתב אחד היא סיפרה עד מה נהנתה ממלאכת הכתיבה, כאשר עסקה במכתב ספרה, צבירת התור, "הימים האלה היו המאשרים בחיי החיית, ממש כבתוך שכרון יומם וליילה, לא ראיתי ולא שמעתי רכיב חוץ מנביה זו שנוטלה כה יפה לפני, ואין כמותי לומר, מה הסב לי שקוהה מרובה יותר תהליך המעבדות או למחן הדמות, העיצוב הספרותי בעט שביד".

וצדק מחבר המגנוגרפיה על רוזה לוכסמבורג, פאול מריילוך, כאשר קבע כי אילו נמנה לפניה הדרך אלי הפוליטיקה, היתה רוזה לוכסמבורג נהיית משוררת, מכתביה מעידים על זיקתה העמוקה לשרה, בעיקר מצטיינים המכתבים בגיחית הסודות, כום היתה מבקשת קורנו צמחם צמאונתיהם, והיתה מוצאת אוחו בכוחותיהם.

כל קורא ספר המכתבים השואל נזכר בישרה לאחר גוססם לתת כמין לחיות יומם, לשרטט דמיונה אליו, דוברתה אלינו מתוך הספר הזה גשמה של אחד המפורחים המצוינים ביותר, כותב דור מרישמן, שקושים לרמותה של רוזה לוכסמבורג את השביעי מתוך "המכתבים החודשים על דבר הספרות" שלו, הוא מעלה את הסוגיה שבעצם הליקנה רוזה לוכסמבורג אל הסוציאליזם, מתוך החמלה הגדולה והמפלאה, שכלאה את כל חרייה לבח את כל שש"ה גרידה מילרדוה עד יומה האחרון, הוא מסיים את מסתו, בבלים אלה, אחרונה, חיי אשה, חיימה את המאכלת על חיי האשה הזאת, לשמחן אחרים וס אשר בזה" את המגוונות מתוך המכתבים על ש הספר רוזה לוכסמבורג מכתבים מבית הספר, עברית, לאה גולדברג, דודור, תש"ז ספרות מועלים, 1942.

קרבות ותחרויות

קספרוב - קרמוב: 6.5:9.5
שני מצוינות של גארי קספרוב במשחקים ה-14 וה-15 בתורו הראשון, 15, סומנו למעשה את תחילת עליונותו האנושית בקרב לשון ולשון השנה את כתר אליפות העולם. המצב לאחר 16 משחקים היה 6.5:9.5 לזכות קספרוב. בדו קרב על אליפות העולם לשנים העולם כפופה שבבלגיה הולכה אלופת העולם מאיה ציבורדאדזה 1.5:3.5 נגד ילנה ארטמלובסקה. בתוצאה זהה הולך ארטור יוספוב נגד אנדריי סוקולוב בדו קרב המועדמים והערך במסכה.

צבי רון ז"ל

בקיבוץ עין החורש נפטר צבי רון בעת משחק שחמט, בתחרות על אליפות הקיבוץ. בן 69 היה במותו. צבי רון ז"ל היה שחמטאי קיבוצי. יחי ויכוח ביון.

מקוריות והעזה

לאחר המשחק ה-14 בדו קרב על אליפות העולם, זרדה אנטולי קרמוב שסיכוייו לשלב לבדו את הכתר, במאבק הנכבד בדו קרב, הוא אבד שהספיד ובע ממשותק בדו קרב, שיוצן שקרוב איו מן השחמטאים הנקלעים, לזרוב לדו קרב, וזאת גם אם המסתייך במשחק השחמט בדו קרב שנערך בלונדון, הסיבה לכך היא שירוב גארי קספרוב מצבי בפניו קשיים בה רבים במהלכים שיש בהם מהמקוריות וההעזה וביותר, במשחק ה-14.

מחירי ספרות

לכן: קספרוב שחור: קרמוב לבן: ספטמבר 1986
1. 4ח 1: 2ח 2: 3ח 3: 4ח 4: 5ח 5: 6ח 6: 7ח 7: 8ח 8: 9ח 9: 10ח 10: 11ח 11: 12ח 12: 13ח 13: 14ח 14: 15ח 15: 16ח 16: 17ח 17: 18ח 18: 19ח 19: 20ח 20: 21ח 21: 22ח 22: 23ח 23: 24ח 24: 25ח 25: 26ח 26: 27ח 27: 28ח 28: 29ח 29: 30ח 30: 31ח 31: 32ח 32: 33ח 33: 34ח 34: 35ח 35: 36ח 36: 37ח 37: 38ח 38: 39ח 39: 40ח 40: 41ח 41: 42ח 42: 43ח 43: 44ח 44: 45ח 45: 46ח 46: 47ח 47: 48ח 48: 49ח 49: 50ח 50: 51ח 51: 52ח 52: 53ח 53: 54ח 54: 55ח 55: 56ח 56: 57ח 57: 58ח 58: 59ח 59: 60ח 60: 61ח 61: 62ח 62: 63ח 63: 64ח 64: 65ח 65: 66ח 66: 67ח 67: 68ח 68: 69ח 69: 70ח 70: 71ח 71: 72ח 72: 73ח 73: 74ח 74: 75ח 75: 76ח 76: 77ח 77: 78ח 78: 79ח 79: 80ח 80: 81ח 81: 82ח 82: 83ח 83: 84ח 84: 85ח 85: 86ח 86: 87ח 87: 88ח 88: 89ח 89: 90ח 90: 91ח 91: 92ח 92: 93ח 93: 94ח 94: 95ח 95: 96ח 96: 97ח 97: 98ח 98: 99ח 99: 100ח 100: 101ח 101: 102ח 102: 103ח 103: 104ח 104: 105ח 105: 106ח 106: 107ח 107: 108ח 108: 109ח 109: 110ח 110: 111ח 111: 112ח 112: 113ח 113: 114ח 114: 115ח 115: 116ח 116: 117ח 117: 118ח 118: 119ח 119: 120ח 120: 121ח 121: 122ח 122: 123ח 123: 124ח 124: 125ח 125: 126ח 126: 127ח 127: 128ח 128: 129ח 129: 130ח 130: 131ח 131: 132ח 132: 133ח 133: 134ח 134: 135ח 135: 136ח 136: 137ח 137: 138ח 138: 139ח 139: 140ח 140: 141ח 141: 142ח 142: 143ח 143: 144ח 144: 145ח 145: 146ח 146: 147ח 147: 148ח 148: 149ח 149: 150ח 150: 151ח 151: 152ח 152: 153ח 153: 154ח 154: 155ח 155: 156ח 156: 157ח 157: 158ח 158: 159ח 159: 160ח 160: 161ח 161: 162ח 162: 163ח 163: 164ח 164: 165ח 165: 166ח 166: 167ח 167: 168ח 168: 169ח 169: 170ח 170: 171ח 171: 172ח 172: 173ח 173: 174ח 174: 175ח 175: 176ח 176: 177ח 177: 178ח 178: 179ח 179: 180ח 180: 181ח 181: 182ח 182: 183ח 183: 184ח 184: 185ח 185: 186ח 186: 187ח 187: 188ח 188: 189ח 189: 190ח 190: 191ח 191: 192ח 192: 193ח 193: 194ח 194: 195ח 195: 196ח 196: 197ח 197: 198ח 198: 199ח 199: 200ח 200: 201ח 201: 202ח 202: 203ח 203: 204ח 204: 205ח 205: 206ח 206: 207ח 207: 208ח 208: 209ח 209: 210ח 210: 211ח 211: 212ח 212: 213ח 213: 214ח 214: 215ח 215: 216ח 216: 217ח 217: 218ח 218: 219ח 219: 220ח 220: 221ח 221: 222ח 222: 223ח 223: 224ח 224: 225ח 225: 226ח 226: 227ח 227: 228ח 228: 229ח 229: 230ח 230: 231ח 231: 232ח 232: 233ח 233: 234ח 234: 235ח 235: 236ח 236: 237ח 237: 238ח 238: 239ח 239: 240ח 240: 241ח 241: 242ח 242: 243ח 243: 244ח 244: 245ח 245: 246ח 246: 247ח 247: 248ח 248: 249ח 249: 250ח 250: 251ח 251: 252ח 252: 253ח 253: 254ח 254: 255ח 255: 256ח 256: 257ח 257: 258ח 258: 259ח 259: 260ח 260: 261ח 261: 262ח 262: 263ח 263: 264ח 264: 265ח 265: 266ח 266: 267ח 267: 268ח 268: 269ח 269: 270ח 270: 271ח 271: 272ח 272: 273ח 273: 274ח 274: 275ח 275: 276ח 276: 277ח 277: 278ח 278: 279ח 279: 280ח 280: 281ח 281: 282ח 282: 283ח 283: 284ח 284: 285ח 285: 286ח 286: 287ח 287: 288ח 288: 289ח 289: 290ח 290: 291ח 291: 292ח 292: 293ח 293: 294ח 294: 295ח 295: 296ח 296: 297ח 297: 298ח 298: 299ח 299: 300ח 300: 301ח 301: 302ח 302: 303ח 303: 304ח 304: 305ח 305: 306ח 306: 307ח 307: 308ח 308: 309ח 309: 310ח 310: 311ח 311: 312ח 312: 313ח 313: 314ח 314: 315ח 315: 316ח 316: 317ח 317: 318ח 318: 319ח 319: 320ח 320: 321ח 321: 322ח 322: 323ח 323: 324ח 324: 325ח 325: 326ח 326: 327ח 327: 328ח 328: 329ח 329: 330ח 330: 331ח 331: 332ח 332: 333ח 333: 334ח 334: 335ח 335: 336ח 336: 337ח 337: 338ח 338: 339ח 339: 340ח 340: 341ח 341: 342ח 342: 343ח 343: 344ח 344: 345ח 345: 346ח 346: 347ח 347: 348ח 348: 349ח 349: 350ח 350: 351ח 351: 352ח 352: 353ח 353: 354ח 354: 355ח 355: 356ח 356: 357ח 357: 358ח 358: 359ח 359: 360ח 360: 361ח 361: 362ח 362: 363ח 363: 364ח 364: 365ח 365: 366ח 366: 367ח 367: 368ח 368: 369ח 369: 370ח 370: 371ח 371: 372ח 372: 373ח 373: 374ח 374: 375ח 375: 376ח 376: 377ח 377: 378ח 378: 379ח 379: 380ח 380: 381ח 381: 382ח 382: 383ח 383: 384ח 384: 385ח 385: 386ח 386: 387ח 387: 388ח 388: 389ח 389: 390ח 390: 391ח 391: 392ח 392: 393ח 393: 394ח 394: 395ח 395: 396ח 396: 397ח 397: 398ח 398: 399ח 399: 400ח 400: 401ח 401: 402ח 402: 403ח 403: 404ח 404: 405ח 405: 406ח 406: 407ח 407: 408ח 408: 409ח 409: 410ח 410: 411ח 411: 412ח 412: 413ח 413: 414ח 414: 415ח 415: 416ח 416: 417ח 417: 418ח 418: 419ח 419: 420ח 420: 421ח 421: 422ח 422: 423ח 423: 424ח 424: 425ח 425: 426ח 426: 427ח 427: 428ח 428: 429ח 429: 430ח 430: 431ח 431: 432ח 432: 433ח 433: 434ח 434: 435ח 435: 436ח 436: 437ח 437: 438ח 438: 439ח 439: 440ח 440: 441ח 441: 442ח 442: 443ח 443: 444ח 444: 445ח 445: 446ח 446: 447ח 447: 448ח 448: 449ח 449: 450ח 450: 451ח 451: 452ח 452: 453ח 453: 454ח 454: 455ח 455: 456ח 456: 457ח 457: 458ח 458: 459ח 459: 460ח 460: 461ח 461: 462ח 462: 463ח 463: 464ח 464: 465ח 465: 466ח 466: 467ח 467: 468ח 468: 469ח 469: 470ח 470: 471ח 471: 472ח 472: 473ח 473: 474ח 474: 475ח 475: 476ח 476: 477ח 477: 478ח 478: 479ח 479: 480ח 480: 481ח 481: 482ח 482: 483ח 483: 484ח 484: 485ח 485: 486ח 486: 487ח 487: 488ח 488: 489ח 489: 490ח 490: 491ח 491: 492ח 492: 493ח 493: 494ח 494: 495ח 495: 496ח 496: 497ח 497: 498ח 498: 499ח 499: 500ח 500: 501ח 501: 502ח 502: 503ח 503: 504ח 504: 505ח 505: 506ח 506: 507ח 507: 508ח 508: 509ח 509: 510ח 510: 511ח 511: 512ח 512: 513ח 513: 514ח 514: 515ח 515: 516ח 516: 517ח 517: 518ח 518: 519ח 519: 520ח 520: 521ח 521: 522ח 522: 523ח 523: 524ח 524: 525ח 525: 526ח 526: 527ח 527: 528ח 528: 529ח 529: 530ח 530: 531ח 531: 532ח 532: 533ח 533: 534ח 534: 535ח 535: 536ח 536: 537ח 537: 538ח 538: 539ח 539: 540ח 540: 541ח 541: 542ח 542: 543ח 543: 544ח 544: 545ח 545: 546ח 546: 547ח 547: 548ח 548: 549ח 549: 550ח 550: 551ח 551: 552ח 552: 553ח 553: 554ח 554: 555ח 555: 556ח 556: 557ח 557: 558ח 558: 559ח 559: 560ח 560: 561ח 561: 562ח 562: 563ח 563: 564ח 564: 565ח 565: 566ח 566: 567ח 567: 568ח 568: 569ח 569: 570ח 570: 571ח 571: 572ח 572: 573ח 573: 574ח 574: 575ח 575: 576ח 576: 577ח 577: 578ח 578: 579ח 579: 580ח 580: 581ח 581: 582ח 582: 583ח 583: 584ח 584: 585ח 585: 586ח 586: 587ח 587: 588ח 588: 589ח 589: 590ח 590: 591ח 591: 592ח 592: 593ח 593: 594ח 594: 595ח 595: 596ח 596: 597ח 597: 598ח 598: 599ח 599: 600ח 600: 601ח 601: 602ח 602: 603ח 603: 604ח 604: 605ח 605: 606ח 606: 607ח 607: 608ח 608: 609ח 609: 610ח 610: 611ח 611: 612ח 612: 613ח 613: 614ח 614: 615ח 615: 616ח 616: 617ח 617: 618ח 618: 619ח 619: 620ח 620: 621ח 621: 622ח 622: 623ח 623: 624ח 624: 625ח 625: 626ח 626: 627ח 627: 628ח 628: 629ח 629: 630ח 630: 631ח 631: 632ח 632: 633ח 633: 634ח 634: 635ח 635: 636ח 636: 637ח 637: 638ח 638: 639ח 639: 640ח 640: 641ח 641: 642ח 642: 643ח 643: 644ח 644: 645ח 645: 646ח 646: 647ח 647: 648ח 648: 649ח 649: 650ח 650: 651ח 651: 652ח 652: 653ח 653: 654ח 654: 655ח 655: 656ח 656: 657ח 657: 658ח 658: 659ח 659: 660ח 660: 661ח 661: 662ח 662: 663ח 663: 664ח 664: 665ח 665: 666ח 666: 667ח 667: 668ח 668: 669ח 669: 670ח 670: 671ח 671: 672ח 672: 673ח 673: 674ח 674: 675ח 675: 676ח 676: 677ח 677: 678ח 678: 679ח 679: 680ח 680: 681ח 681: 682ח 682: 683ח 683: 684ח 684: 685ח 685: 686ח 686: 687ח 687: 688ח 688: 689ח 689: 690ח 690: 691ח 691: 692ח 692: 693ח 693: 694ח 694: 695ח 695: 696ח 696: 697ח 697: 698ח 698: 699ח 699: 700ח 700: 701ח 701: 702ח 702: 703ח 703: 704ח 704: 705ח 705: 706ח 706: 707ח 707: 708ח 708: 709ח 709: 710ח 710: 711ח 711: 712ח 712: 713ח 713: 714ח 714: 715ח 715: 716ח 716: 717ח 717: 718ח 718: 719ח 719: 720ח 720: 721ח 721: 722ח 722: 723ח 723: 724ח 724: 725ח 725: 726ח 726: 727ח 727: 728ח 728: 729ח 729: 730ח 730: 731ח 731: 732ח 732: 733ח 733: 734ח 734: 735ח 735: 736ח 736: 737ח 737: 738ח 738: 739ח 739: 740ח 740: 741ח 741: 742ח 742: 743ח 743: 744ח 744: 745ח 745: 746ח 746: 747ח 747: 748ח 748: 749ח 749: 750ח 750: 751ח 751: 752ח 752: 753ח 753: 754ח 754: 755ח 755: 756ח 756: 757ח 757: 758ח 758: 759ח 759: 760ח 760: 761ח 761: 762ח 762: 763ח 763: 764ח 764: 765ח 765: 766ח 766: 767ח 767: 768ח 768: 769ח 769: 770ח 770: 771ח 771: 772ח 772: 773ח 773: 774ח 774: 775ח 775: 776ח 776: 777ח 777: 778ח 778: 779ח 779: 780ח 780: 781ח 781: 782ח 782: 783ח 783: 784ח 784: 785ח 785: 786ח 786: 787ח 787: 788ח 788: 789ח 789: 790ח 790: 791ח 791: 792ח 792: 793ח 793: 794ח 794: 795ח 795: 796ח 796: 797ח 797: 798ח 798: 799ח 799: 800ח 800: 801ח 801: 802ח 802: 803ח 803: 804ח 804: 805ח 805: 806ח 806: 807ח 807: 808ח 808: 809ח 809: 810ח 810: 811ח 811: 812ח 812: 813ח 813: 814ח 814: 815ח 815: 816ח 816: 817ח 817: 818ח 818: 819ח 819: 820ח 820: 821ח 821: 822ח 822: 823ח 823: 824ח 824: 825ח 825: 826ח 826: 827ח 827: 828ח 828: 829ח 829: 830ח 830: 831ח 831: 832ח 832: 833ח 833: 834ח 834: 835ח 835: 836ח 836: 837ח 837: 838ח 838: 839ח 839: 840ח 840: 841ח 841: 842ח 842: 843ח 843: 844ח 844: 845ח 845: 846ח 846: 847ח 847: 848ח 848: 849ח 849: 850ח 850: 851ח 851: 852ח 852: 853ח 853: 854ח 854: 855ח 855: 856ח 856: 857ח 857: 858ח 858: 859ח 859: 860ח 860: 861ח 861: 862ח 862: 863ח 863: 864ח 864: 865ח 865: 866ח 866: 867ח 867: 868ח 868: 869ח 869: 870ח 870: 871ח 871: 872ח 872: 873ח 873: 874ח 874: 875ח 875: 876ח 876: 877ח 877: 878ח 878: 879ח 879: 880ח 880: 881ח 881: 882ח 882: 883ח 883: 884ח 884: 885ח 885: 886ח 886: 887ח 887: 888ח 888: 889ח 889: 890ח 890: 891ח 891: 892ח 892: 893ח 893: 894ח 894: 895ח 895: 896ח 896: 897ח 897: 898ח 898: 899ח 899: 900ח 900: 901ח 901: 902ח 902: 903ח 903: 904ח 904: 905ח 905: 906ח 906: 907ח 907: 908ח 908: 909ח 909: 910ח 910: 911ח 911: 912ח 912: 913ח 913: 914ח 914: 915ח 915: 916ח 916: 917ח 917: 918ח 918: 919ח 919: 920ח 920: 921ח 921: 922ח 922: 923ח 923: 924ח 924: 925ח 925: 926ח 926: 927ח 927: 928ח 928: 929ח 929: 930ח 930: 931ח 931: 932ח 932: 933ח 933: 934ח 934: 935ח 935: 936ח 936: 937ח 937: 938ח 938: 939ח 939: 940ח 940: 941ח 941: 942ח 942: 943ח 943: 944ח 944: 945ח 945: 946ח 946: 947ח 947: 948ח 948: 949ח 949: 950ח 950: 951ח 951: 952ח 952: 953ח 953: 954ח 954: 955ח 955: 956ח 956: 957ח 957: 958ח 958: 959ח 959: 960ח 960: 961ח 961: 962ח 962: 963ח 963: 964ח 964: 965ח 965: 966ח 966: 967ח 967: 968ח 968: 969ח 969: 970ח 970: 971ח 971: 972ח 972: 973ח 973: 974ח 974: 975ח 975: 976ח 976: 977ח 977: 978ח 978: 979ח 979: 980ח 980: 981ח 981: 982ח 982: 983ח 983: 984ח 984: 985ח 985: 986ח 986: 987ח 987: 988ח 988: 989ח 989: 990ח 990: 991ח 991: 992ח 992: 993ח 993: 994ח 994: 995ח 995: 996ח 996: 997ח 997: 998ח 998: 999ח 999: 1000ח 1000: 1001ח 1001: 1002ח 1002: 1003ח 1003: 1004ח 1004: 1005ח 1005: 1006ח 1006: 1007ח 1007: 1008ח 1008: 1009ח 1009: 1010ח 1010: 1011ח 1011: 1012ח 1012: 1013ח 1013: 1014ח 1014: 1015ח 1015: 1016ח 1016: 1017ח 1017: 1018ח 1018: 1019ח 1019: 1020ח 1020: 1021ח 1021: 1022ח 1022: 1023ח 1023: 1024ח 1024: 1025ח 1025: 1026ח 1026: 1027ח 1027: 1028ח 1028: 1029ח 1029: 1030ח 1030: 1031ח 1031: 1032ח 1032: 1033ח 1033: 1034ח 1034: 1035ח 1035: 1036ח 1036: 1037ח 1037: 1038ח 1038: 1039ח 1039: 1040ח 1040: 1041ח 1041: 1042ח 1042: 1043ח 1043: 1044ח 1044: 1045ח 1045: 1046ח 1046: 1047ח 1047: 1048ח 1048: 1049ח 1049: 1050ח 1050: 1051ח 1051: 1052ח 1052: 1053ח 1053: 1054ח 1054: 1055ח 1055: 1056ח 1056: 1057ח 1057: 1058ח 1058: 1059ח 1059: 1060ח 1060: 1061ח 1061: 1062ח 1062: 1063ח 1063: 1064ח 1064: 1065ח 1065: 1066ח 1066: 1067ח 1067: 1068ח 1068: 1069ח 1069: 1070ח 1070: 1071ח 1071: 1072ח 1072: 1073ח 1073: 1074ח 1074: 1075ח 1075: 1076ח 1076: 1077ח 1077: 1078ח 1078: 1079ח 1079: 1080ח 1080: 1081ח 1081: 1082ח 1082: 1083ח 1083: 1084ח 1084: 1085ח 1085: 1086ח 1086: 1087ח 1087: 1088ח 1088: 1089ח 1089: 1090ח 1090: 1091ח 1091: 1092ח 1092: 1093ח 1093: 1094ח 1094: 1095ח 1095: 1096ח 1096: 1097ח 1097: 1098ח 1098: 1099ח 1099: 1100ח 1100: 1101ח 1101: 1102ח 1102: 1103ח 1103: 1104ח 1104: 1105ח 1105: 1106ח 1106: 1107ח 1107: 1108ח 1108: 1109ח 1109: 1110ח 1110: 1111ח 1111: 1112ח 1112: 1113ח 1113: 1114ח 1114: 1115ח 1115: 1116ח 1116: 1117ח 1117: 1118ח 1118: 1119ח 1119: 1120ח 1120: 1121ח 1121: 1122ח 1122: 1123ח 1123: 1124ח 1124: 1125ח 1125: 1126ח 1126: 1127ח 1127: 1128ח 1128: 1129ח 1129: 1130ח 1130: 1131ח 1131: 1132ח 1132: 1133ח 1133: 1134ח 1134: 1135ח 1135: 1136ח 1136: 1137ח 1137: 1138ח 1138: 1139ח 1139: 1140ח 1140: 1141ח 1141: 1142ח 1142: 1143ח 1143: 1144ח 1144: 1145ח 1145: 1146ח 1146: 1147